

Dr. sc. Andrijana Bilić, docentica
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu

JEDNOSTRANI RASKID UGOVORA O RADU IZMEĐU NOGOMETASA I KLUBA BEZ OPRAVDANOG RAZLOGA

UDK: 349.2 : 796

Pregledni znanstveni rad

Primljeno: 10. 05. 2014.

U radu autorica razmatra probleme s kojima se susreću profesionalni igrači i klubovi pri jednostranom raskidu ugovora bez opravdanog razloga s obzirom na sankcije koje se izriču onoj strani koja je dovela do takvog raskida ugovora. Situaciju usložnjuje i čl. 17. FIFA-inog Pravilnika o statusu i transferima igrača koji ne daje zatvorenu listu kriterija temeljem kojih se spomenute sankcije izriču. Nakon analize i kritike slučajeva Webster, De Sanctis i Matuzalem Arbitražnog suda za sport te njihovog komentara s aspekta švicarskog prava, koje je Arbitražni sud za sport u spomenutim slučajevima držao mjerodavnim pravom, autorica zaključuje da postojeća situacija dovodi do pravne nesigurnosti. Zaključno nudi brojna rješenja *de lege ferenda*.

Ključne riječi: *jednostrani raskid ugovora bez opravdanog razloga, kompenzacija, sportske sankcije, Webster, Matuzalem, De Sanctis*

1. UVOD

Pitanje jednostranog raskida ugovora između profesionalnog igrača i kluba uređeno je čl. 17. FIFA-inog Pravilnika o statusu i transferima nogometaša. Svrha donošenja spomenutog Pravilnika bila je uspostava transfernog sustava kojim bi se postigla ravnoteža između održanja ugovorne stabilnosti i slobode kretanja igrača. Međutim, u kojoj je mjeri navedena svrha postignuta svjedoči sudska praksa Arbitražnog suda za sport u čijim presudama nalazimo različitu interpretaciju spomenutog čl. 17. Naime, strani koja jednostrano raskida ugovor bez opravdanog razloga mogu se izreći sportske sankcije te obveza isplate kompenzacije. Budući da čl. 17. FIFA-inog Pravilnika ne daje zatvorenu listu kriterija temeljem kojih se određuje iznos kompenzacije i izriču sportske sankcije, takva situacija omogućava Arbitražnom sudu za sport široko diskrecijsko pravo u odlučivanju, čime se stvara pravna nesigurnost, odnosno neizvjesnost, ne samo za stranke u sporu, već se time ni klubovima ni profesionalnim nogometašima ne nude smjernice za poželjno ponašanje pri eventualnom jednostranom raskidu ugovora o radu bez opravdanog razloga.

Stoga, cilj ovog rada jest predložiti kriterije čijom bi se uporabom postigla svrha koja se trebala postići donošenjem FIFA-inog Pravilnika o statusu i transferima igrača, tj. uspostava ugovorne stabilnosti uz istovremeno poštovanje načela slobode kretanja radnika.

Radi toga će se u radu, između ostalih, detaljno analizirati slučajevi **Webster**, **Matuzalem** i **De Sanctis** Arbitražnog suda za sport.

2. NAČELO *PACTA SUNT SERVANDA*

Prije no što je ušao u pravnu domenu, zahtjev za održanjem datog obećanja proizašao je iz moralne sfere.¹ Biti pod pravnom obvezom znači ujedno udovoljiti zahtjevu ispunjenja moralne obveze.² Stoga moralna i pravna obligacija ispunjenja ugovora postoje usporedo.³

Pravna *maxima pacta sunt servanda*, koja datira još iz doba rimskoga prava,⁴ podrazumijeva da se stranke koje su potpisale ugovor moraju pridržavati međusobnih prava i obveza koje su njime preuzeli.⁵ U ispunjenju obveze mora se postupati s pažnjom koja se u pravnom prometu zahtijeva u odgovarajućoj vrsti obveznih odnosa – pažnja dobrog gospodarstvenika odnosno dobrog domaćina. Uz dužnost izvršenja svoje obveze, ugovorna strana je dužna, ostvarujući svoje pravo, suzdržati se od postupaka kojima bi se otežavalo ispunjenje obveze druge ugovorne strane. Izuzeci od primjene ovog načela strogo su određeni propisom.⁶ Međutim, ovo načelo nije apsolutno. Ugovor neće proizvoditi pravne učinke odnosno stranke se oslobađaju obveze ispunjenja obveza iz ugovora ako se utvrde apsolutna⁷ ili relativna⁸ ništavost pravnog posla.

Međutim, pravno valjani ugovori mogu prestati raskidom na temelju stranačke volje i na osnovi zakona. U okviru instituta raskida na osnovi stranačke volje ugovorne stranke mogu raskinuti ugovor sporazumno ili jednostrano (najčešće zbog neispunjenja recipročnih obveza druge strane ugovornog odnosa).

U sferi radnopravnih ugovorih odnosa izražen je određeni specifikum glede mogućnosti jednostranog raskida ugovora o radu. Naime, pod svjesnošću nejednakosti pozicije radnika i poslodavaca na tržištu rada, u većini

¹ STOLJAR, S., „Keeping promises: the moral and legal obligation“, 14 *Legal studies*, 1988:258.

² JOHNSON, C., „Moral and legal obligation“, 12 *Journal of Philosophy* 1975: 315, 332; SHULTZ, F., *Principles of Roman law*, 1936:223.

³ KHOURI, N. C. Z., „Efficient breach theory in the law of contract: an analysis“, 9 *Auckland University Law Review*, 2000:739, 759.

⁴ O pretvorbi maksime *pacta sunt servanda* iz pretorovog obećanja u općeprihvaćenu maksimu od strane kanonskih pravnika, vidi: ZIMMERMAN, R., *The law of obligations Roman foundations of the civilian tradition*, Juta & Co, Ltd, Cappe Town/Wetton/Johannesburg, 1992:543.

⁵ Načelo dužnosti ispunjenja obveze jedno je od osnovnih načela obveznog prava uz: načelo savjesnosti i poštenja (*bona fides*); načelo jednake vrijednosti te načelo zabrane uzrokovanja štete. Vidi: VEDRIŠ, M., KLARIĆ, P., *Građansko pravo*, 2001: 367-369.

⁶ Ibid: str. 369.

⁷ Razlozi ništavosti pravnog posla: poslovna nesposobnost stranaka, nevaljalost i nesuglasnost očitovanja volje; nemogućnost, nedopuštenost, neodređenost ili neodredivost činidbe; nepostojanje i nedopuštenost osnove te izuzetno nedostatak potrebnog oblika. Ibid. 131-142.

⁸ Razlozi poboynosti pravnog posla: ograničena poslovna sposobnost, mane volje, povreda načela jednake vrijednosti činidaba te pravne radnje dužnika na štetu vjerovnika. Detaljnije: ibid. 145-169.

pozitivnopravnih sustava dopušten je jednostrani raskid ugovora od strane radnika, bez obveze istoga da takvo svoje postupanje obrazloži. S druge strane, poslodavac je u mogućnosti radniku otkazati samo iz zakonom točno određenih razloga, jer u protivnom riskira pokretanje sudskog postupka. Time se naglašava da je za poslodavca ovo instrument *ultima ratio* kojim može razriješiti svoj problem s radnikom. Naravno, valja naglasiti da je ovdje riječ o redovitom otkazu ugovora o radu kojim se može raskinuti radni odnos zasnovan na neodređeno vrijeme, dok se onaj koji je ugovoren na određeno vrijeme trajanja ovim načinom može raskinuti, samo ako je ta mogućnost izričito predviđena samim ugovorom.⁹

Međutim, radno pravo predviđa situacije u kojima pravno izjednačava poziciju radnika i poslodavca, a odnose se na nastup ozbiljnih i teških okolnosti zbog kojih jedna od stranaka ugovora o radu (neovisno o tome je li sklopljen **na neodređeno ili određeno vrijeme**) smatra da ugovor treba raskinuti, a nastale okolnosti su takve da nije razumno očekivati daljnji nastavak radnog odnosa. U pitanju je izvanredni otkaz koji je dopušten samo iznimno, ako stranka koja otkazuje ima za to osobito važan razlog. Stoga je u odnosu na redoviti, izvanredni otkaz iznimka te su i uvjeti za njegovo korištenje stroži. Kod primjene ovog instituta posebice je izraženo načelo *ultima ratio*.

Ako stranka otkazuje iz opravdanog razloga (aktivni subjekt izvanrednog otkaza), a to znači da je protustranka (pasivni subjekt izvanrednog otkaza) osobito grubo prekršila obveze preuzete ugovorom te zbog toga nije opravdano očekivati daljnji nastavak radnog odnosa, oštećena stranka ima pravo na naknadu štete. Također, ukoliko je jedna stranka ugovora neopravdano izvanredno otkazala ugovor, druga strana (pasivni subjekt izvanrednog otkaza) ostvaruje pravo na naknadu štete, ako u sudskom postupku dokaže da nisu postojali na zakonu utemeljeni razlozi za izvanredni otkaz ili da nije poštovan rok izvanrednog otkazivanja. Iznos štete zbog raskida ugovora može se unaprijed predvidjeti samim ugovorom, ukoliko bi utvrđivanje visine štete prouzročilo nerazmjerne troškove.¹⁰ Radi se o pretpostavljenoj (apstraktnoj) mogućoj šteti koju poslodavac pretrpi zbog ponašanja radnika. Na pitanja vezana uz naknadu štete u radnim odnosima supsidijarno se primjenjuju odredbe građanskog prava.

Ono što je važno istaknuti jest činjenica da se radnopravni ugovori u pravilu zaključuju na neodređeno vrijeme, jer je njihov objekt trajnost činidbe rada. Ugovori o radu na određeno vrijeme zaključuju se iznimno, kada za to postoje zakonske osnove. U potonjoj situaciji intencija stranaka je da taj odnos traje do izvršenja određene činidbe, nastupa određenih okolnosti, isteka roka na koji je

---

⁹ U većini radnopravnih sustava razlozi na kojima može biti utemeljen redoviti otkaz ugovora o radu radniku od strane poslodavca jesu: poslovne i osobne naravi te zbog skrivljenog ponašanja radnika.

¹⁰ U većini nacionalnih zakonodavstava ova mogućnost predviđena je zakonicima o radu. Primjerice, u Republici Hrvatskoj ako bi utvrđivanje visine štete prouzročilo nerazmjerne troškove, može se unaprijed za određene štetne radnje predvidjeti iznos naknade štete. Iste se mogu predvidjeti kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu. Ako je šteta izazvana štetnom radnjom veća od utvrđenog iznosa naknade u spomenutim izvorima, poslodavac može zahtijevati naknadu u visini stvarno pretrpljene i utvrđene štete (čl. 108 Zakona o radu).

sklopljen ili dok ga sporazumno ne okončaju (*mutuus dissensus*).¹¹ ¹² Zato je izvanredno otkazivanje ovog ugovora dopušteno kod osobito teških povreda obveza iz radnog odnosa. Završetkom takvog radnog odnosa stranke, u pravilu, nemaju daljnjih međusobnih obveza, osim kod naknade štete zbog neopravdanog otkazivanja.

3. PROFESIONALNI NOGOMET – UGOVORNA STABILNOST VS. SLOBODA KRETANJA IGRAČA

U sferi profesionalnog nogometa ugovori između profesionalnih igrača i klubova sklapaju se na određeno vrijeme. Međutim, sve do donošenja presude Europskog suda pravde u slučaju *Bosman*,¹³ odnosno čak ni stanovito vrijeme po donošenju presude igrači su i po okončanju ugovora imali daljnjih obveza prema bivšem klubu.¹⁴ Naime, do tog razdoblja vladajuće strukture u nogometu, Međunarodna federacija nogometnih saveza (u daljnjem tekstu FIFA)¹⁵ i Europska

¹¹ Ulpijan je smatrao da nije ništa tako prirodno kao razriješiti obvezu na isti način na koji je i nastala (*Nihil tam naturale rst, quam eo genere dissolvere quo colligatum est*).

¹² Hrvatska, Zakon o radu, NN 93/14, čl. 112, st.1, 3, 5, 7; čl. 1; Francuska, str. 373:H 6.1.1.; Njemačka, str. 443:I6.1.1; Italija, str. 549:K 1.2.34; K 1.2.36; Švicarska, str. 855:S6.2.1 u: **MAYNE S, MALYON, S.**, *Employment law in Europe*, Butterworths, London/Dublin/Edinburgh, 2001.

¹³ U odluci *Bosman*, zahtjev za prethodnim pitanjem odnosio se upravo na čl. 39. UEZ-a (sada čl. 45. UFUEU-a), a ne i na čl. 49. UEZ-a, a ES je u svojoj odluci u pogledu čl. 39. UEZ-a istaknuo da se taj članak primjenjuje na pravila sportskih udruženja poput Belgijskog nogometnog saveza, FIFA-e i UEFA-e, koja determiniraju uvjete temeljem kojih profesionalni sportaši mogu ući u odnos zaposlenja. Nezavisni odvjetnik Lenz je pak istaknuo da je „*ispravno smatrati profesionalne nogometaše, aktivne u nogometu, radnicima u smislu odredbi koje uređuju taj pojam, ali konačan ishod ne bi bio drugačiji ni ukoliko bi se ovo pitanje analiziralo s aspekta čl. 49. UEZ-a. U pogledu odredaba nacionalnog prava nije važno na koji su način definirani sportaši, već ometaju li te odredbe međugraničnu ekonomsku aktivnost te ukoliko je odgovor pozitivan jesu li opravdane.*“ Također, naglašava da se „*ne isključuje mogućnost razlikovanja s obzirom na opravdanja diskriminatorne ili nediskriminatorne naravi pravila, a činjenica trajne ili privremene aktivnosti u drugoj državi članici također može opravdati različitost, s obzirom na postojeću judikaturu ES-a.*“ Detaljnije: **BILIĆ, A., SMOKVINA, V.**, „Ugovori između profesionalnih nogometaša“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, god. 49, 4/2012., str. 845.

¹⁴ **BILIĆ, A.**, „Contractual stability versus players mobility“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, god. 48, 4/2011: 875-898., str. 881.

¹⁵ **FIFA** ili **Fédération Internationale de Football Association** najviša je svjetska nogometna organizacija. Njezino središte je u Zürichu, Švicarska, a njezin sadašnji predsjednik jest Sepp Blatter. Utemeljena je 21. svibnja 1904. u Parizu. FIFA je odgovorna za organizaciju nogometnih međunarodnih natjecanja, najpoznatije je FIFA-ino Svjetsko prvenstvo, koje se održava od 1930. godine. FIFA danas ima 208 nogometnih saveza članova. Potreba za glavnim nogometnim tijelom u svijetu postala je vidljiva početkom 20. stoljeća s povećanjem međunarodnih utakmica. FIFA je osnovana u Parizu, dana 21. svibnja 1904. godine s francuskim imenom *Fédération Internationale de Football Association* i skraćenicom *FIFA*. Njezin je prvi predsjednik bio Robert Guérin. FIFA je svojim prvim natjecanjem predsjedala 1906. godine, ali sa slabim uspjehom. Zbog toga i nekih ekonomskih razloga, predsjednika Guérina zamijenio je Englez Daniel Burley Woolfall. Godine 1908. započeo je novi turnir, nogometno natjecanje na Olimpijskim igrama 1908. u Londonu, koje je bilo uspješnije, usprkos pojavi profesionalnih nogometaša, što se protivilo načelima FIFA-e. Članstvo u FIFA-i se proširilo i izvan Europe, s molbama za članstvo JAR-a 1908., Argentine i Čilea 1912., te Kanade i SAD-a 1913. godine. Međutim, FIFA nije djelovala tijekom Prvog svjetskog rata, jer je mnogo nogometaša poslano u rat te zbog nemogućnosti održavanja utakmica. Poslije rata, nakon Woolfallove smrti, predsjednikom je postao Nizozemac Carl Hirschmann. FIFA je spašena od gašenja, ali s odustajanjem Ujedinjenog Kraljevstva, koje je izjavilo da nije spremno

unija nogometnih saveza (u daljnjem tekstu: UEFA)¹⁶ uspostavile su dvije kategorije pravila kojima su se regulirali odnosi između igrača i njihovih klubova te registracija igrača: transferni sustav i sustav nacionalnih kvota.¹⁷ S aspekta igrača, tadašnji sustav transfera onemogućavao je transfer u prijelazu iz jednog u drugi klub po isteku ugovora s klubom, primjerice ukoliko bivši i potencijalni klub ne bi postigli suglasnost oko transferne naknade.¹⁸ Tako uspostavljen transferni sustav favorizirao je klubove, ne uzimajući u obzir specifičnu narav radnih odnosa profesionalnih sportaša u vidu kratkog trajanja karijere ili kod međunarodnih transfera nemogućnost prilagodbe igrača načinu života ili kulturi države u kojoj je potpisao ugovor s određenim klubom. Štoviše, u tom razdoblju se odnos između igrača i kluba nije karakterizirao kao radnopravni, već građanskopravni odnos. Stoga ni odredbe radnog prava (nacionalnog i europskog) nisu bile primjenjive na njihov radni odnos, pa tako ni čl. 39¹⁹ Ugovora o osnivanju Europske ekonomske zajednice iz 1957. godine (Rimski ugovor) o slobodi kretanja radnika.²⁰ Takva situacija omogućavala je uspostavu propisa, odnosno transfernog sustava kojima

---

igrati međunarodne utakmice s ratnim neprijateljima. Kasnije su se zemlje Ujedinjenog Kraljevstva (Engleska, Wales, Škotska i Sj. Irska) vratile članstvu u FIFA-i. Organizator je sljedećih natjecanja: Svjetsko prvenstvo u nogometu, Svjetsko prvenstvo nogometnih klubova, Svjetsko prvenstvo u nogometu za žene, Nogometno natjecanje na Olimpijskim igrama te Svjetsko prvenstvo u nogometu za mlade (U-21, U-19). Detaljnije: www.fifa.com

¹⁶ UEFA je upravno tijelo nogometnih udruženja u Europi i dijelu Azije. Jedna je od šest kontinentalnih konfederacija svjetskog nogometnog upravnog tijela FIFA-e. UEFA broji 54 nacionalna nogometna saveza. Predstavlja nacionalne nogometne saveze u Europi, vodi nacionalna i klupska natjecanja, uključujući Europsko prvenstvo u nogometu, UEFA-ligu prvaka, UEFA-europsku ligu te, UEFA Superkup, a kontrolira prava na nagradni fond, propise i medijska prava na tim natjecanjima. Do 1959. godine sjedište joj je bilo u Parizu, a od tada u Bernu. Godine 1995. sjedište UEFA-e prebačeno je u Nyon u Švicarskoj. Henri Delaunay je prvi glavni tajnik, a Ebbe Schwartz prvi predsjednik. Trenutni predsjednik je Michel Platini. Detaljnije: www.uefa.com.

¹⁷ LANFRANCHI, P., TAYLOR, M., *Moving with the ball, the migration of professional footballers*, Oxford, Berg, 2011.:218.

¹⁸ O migraciji profesionalnih nogometaša i vezanih problema detaljnije: BILIĆ, A., *Contractual stability versus players mobility*, o.c., str. 876-882; SMOKVINA, V., „Odluke Europskog suda iz područja europskog sportskog radnog prava (sloboda kretanja radnika)“, *Hrvatska pravna revija*, sv. 11, br. 9, 2011.:119 -126; VAN DEN BOGAERT, S., *Practical regulation of the mobility of sportsman in the EU post Bosman*, Kluwer Law International, The Hague, 2005.

¹⁹ Ugovor o osnivanju europske ekonomske zajednice iz 1957. (Rimski ugovor) revidiran Amsterdamskim ugovorom (na snazi od 1. svibnja 1999., čl. 39: „pravo na rad bez radne dozvole (osim radnika iz novih država članica koje su obuhvaćene tranzicijskim razdobljem); jednakost postupanja u zapošljavanju kao s državljanima članice u kojoj se rad obavlja; pravo na jednake socijalne pogodnosti kakve imaju i državljani članice u kojoj se radnik zapošljava; pravo članova obitelji da se pridruže radniku i da primaju naknadu za obitelj; potpuna koordiniranost sustava socijalne sigurnosti (mirovska prava i doprinosi za socijalnu sigurnost); uzajamno priznavanje kvalifikacija.“

²⁰ O slobodi kretanja radnika detaljnije: BERCUSSON, B., *European labour law*, Butterworths, 1996.: 381-412; NIELSEN, R., *European labour law*, DJØF Publishing, Copenhagen, 2000.:245-282.

je svrha bila zaštita ugovorne stabilnosti na štetu slobode kretanja igrača, budući da se u tom periodu nisu smatrali radnicima.²¹ Situacija se mijenja presudom Europskog suda pravde u presudi Bosman.

Ono što je krucijalno razriješeno u presudi Bosman jest pitanje statusa profesionalnih nogometaša. Prema stajalištu koje je zauzeo Europski sud pravde, oni su tretirani kao radnici, te se na njih primjenjuju odredbe radnog, a tek supsidijarno građanskog prava. Time je navedeno temeljno načelo ugovorne stabilnosti i ugovornog prava, koje su do tada bespoštedno zagovarali klubovi, nacionalni savezi te krovne nogometne organizacije (FIFA i UEFA), ugroženo jednom od četiriju temeljnih sloboda²² zajamčenih u državama Europske unije: slobodom kretanja radnika, priznatom Rimskim ugovorom još od 1957. godine.

U razdoblju, koje je uslijedilo po donošenju presude u slučaju Bosman, FIFA je odlučila preuzeti od UEFA-e kompetencije u pogledu međunarodnih transfera, budući da je do tada to pitanje bilo regulirano miješanim FIFA-inim i UEFA-inim pravilima.²³ Iako su FIFA i UEFA obavjestili Europsku komisiju da se dotadašnji sustav međunarodnih transfera više neće primjenjivati na igrače koji mjenjaju klub po isteku ugovora i potpisuju za klub u nekoj od država Europske ekonomske zajednice, spomenuti transforni sustav isti nisu službeno opozvali. Zbog navedene činjenice, a i zbog pitanja koja nisu riješena slučajem Bosman,²⁴ Europska komisija zatražila je od krovnih nogometnih organizacija revidiranje pravila vezanih za međunarodni sustav transfera. U protivnom se čini povreda

---

²¹ Detaljnije: **BILIĆ, A.**, *Contractual stability versus players mobility*, o.c., str. 879-880.

²² Izvorno prema slovu Rimskog ugovora iz 1957. godine to su: sloboda kretanja roba (čl. 9-47), radnika (čl. 48-58), usluga (čl. 59-66) i kapitala (čl. 67-73). Detaljnije: **CRAIG, P., DE BURCA, G.**, *EU LAW, Text, cases and materials*, 2. Ed., Oxford University Press, Oxford, 1998.: str. 548-785; **HERDEGEN, M.**, *Europsko pravo*, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2002.: str. 194-226.

²³ **UEFA**, *Vision Europe, the direction and development of European football over the next decade*, Nyopon, UEFA, 2005.:16.

²⁴ Pitanja su se odnosila na međunarodne transfere igrača koji nisu bili državljani država članica EEZ-a nakon isteka njihovih ugovora s klubovima sa sjedištem u nekoj od država članica, te na obvezu koju su nacionalnim nogometnim savezima nametnule FIFA i UEFA glede uspostave nacionalnih sustava transfera koji će odražavati onaj sustav što ga je Europski sud pravde zabranio u slučaju Bosman. Vidi: **PARRISH, R.**, *Sports law and policy in the European Union*, Manchester, Manchester University Press, 2003.: str. 140-142.

čl. 101. Ugovora o funkcioniranju Europske unije.²⁵ Punih pet godina²⁶ trebalo je FIFA-i i Europskoj komisiji za postizanje suglasnosti i kompromisa glede sustava transfera koji će jamčiti ugovornu stabilnost, a istovremeno jamčiti igračima slobodu kretanja, i to u vidu FIFA-inog Pravilnika o statusu i transferima igrača (dalje: FIFA-in Pravilnik).²⁷ Time su uspostavljena načela na kojima trebaju počivati pravila međunarodnog sustava transfera, ujedno postala kompatibilna s Europskim pravom.²⁸

Ono što je još uvijek ostalo sporno jest pitanje opravdanog, odnosno neopravdanog razloga za otkaz ugovora, te, posljedično, naknade štete zbog neizvršavanja obveza iz ugovora ili njegovog neopravdanog otkazivanja.

4. MODUSI PRESTANKA UGOVORA O RADU IZMEĐU PROFESIONALNOG IGRAČA I KLUBA

Važno je istaknuti činjenicu da se sukladno FIFA-inom Pravilniku ugovor između profesionalnog igrača i kluba može zaključiti najduže za razdoblje od 5

---

²⁵ „1. Budući da su nespojivi s unutarnjim tržištem, zabranjuju se: svi sporazumi među poduzetnicima, odluke udruženja poduzetnika i usklađeno djelovanje koji bi mogli utjecati na trgovinu među državama članicama i koji imaju za cilj ili posljedicu sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu, a osobito oni kojima se:

- (a) neposredno ili posredno utvrđuju kupovne ili prodajne cijene ili drugi trgovinski uvjeti;
- (b) ograničuju ili nadziru proizvodnja, tržište, tehnički razvoj ili ulaganje;
- (c) vrši podjela tržišta ili izvora nabave;
- (d) primjenjuju nejednaki uvjeti na istovrsne poslove s ostalim trgovinskim partnerima, čime ih se stavlja u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju;
- (e) sklapanje ugovora uvjetuje preuzimanjem dodatnih obveza od strane drugih stranaka koje, po svojoj naravi ili prema običajima u trgovini, nisu ni u kakvoj vezi s predmetom tih ugovora.

2. Svi sporazumi ili odluke zabranjeni na temelju ovog članka ništavi su.

3. Međutim, odredbe stavka 1 mogu se proglasiti neprimjenjivima u slučaju:

- svakog sporazuma ili vrste sporazuma među poduzetnicima,
- svake odluke ili vrste odluka udruženja poduzetnika,
- svakog usklađenog djelovanja ili vrste usklađenog djelovanja, koji doprinose poboljšanju proizvodnje ili distribucije robe ili promicanju tehničkog ili gospodarskog napretka, a istodobno potrošačima omogućuju pravedan udio u koristi koja iz njih proizlazi te koji:

- (a) tim poduzetnicima ne nameću ograničenja koja nisu nužna za postizanje tih ciljeva;
- (b) tim poduzetnicima ne omogućuju isključivanje konkurencije s tržišta s obzirom na znatan dio dotičnih proizvoda.“

²⁶ **GARCIA, B.**, „The informal agreement on the international transfer system“, *European sports law and policy bulletin*, 1/2011.: str. 13-17.

²⁷ Pravilnik o statusu i transferima igrača iz 2001. godine doživio je nekoliko revizija, 2005., 2010. i posljednja verzija iz 2014. dostupna na: <http://hns-cff.hr/files/documents/5757/2014%20FIFA%20Pravilnik%20o%20statusu%20i%20transferima%20igra%C4%8Da.pdf>

²⁸ **KEA-CDES**: *Study on the economic and legal aspects of transfer of players*, 2013.: str. 85-95; **NILSSON, D.**, „The revised FIFA Regulations for the status and transfer of players compatibility with EC Competition law – The transfer system revisited“, master thesis, 2006.

godina.²⁹ Iz navedenog je razvidno da su u pitanju ugovori o radu na određeno vrijeme.

U sferi profesionalnog nogometa pitanje prestanka ugovora o radu regulirano je u poglavlju IV.³⁰ FIFA-inog Pravilnika, koje nosi naziv Održavanje ugovorne stabilnosti između profesionalaca i klubova, time izražavajući centralno načelo ugovorne stabilnosti i ugovornog prava *pacta sunt servanda*.

Kao i svaki drugi ugovor zaključen na određeno vrijeme, ugovor između profesionalnog nogometaša³¹ i kluba može prestati istekom roka na koji je sklopljen i sporazumom stranaka.³² Od tog trenutka stranke nisu više međusobno vezane i slobodne su potražiti novi angažman bez prethodnog dopuštenja druge strane.

FIFA-inim Pravilnikom predviđeno je još jedno načelo ugovornog prava – načelo reciprociteta ili jednake vrijednosti činidbi, prema kojem isto ponašanje, uključujući i ono loše, povlači *mutatis mutandis* za sobom jednake posljedice, neovisno o odgovornoj strani (igrač ili klub). Spomenuto načelo izraženo je u FIFA-inom Pravilniku na način da se dopušta raskid ugovora od bilo koje strane bez posljedica (plaćanje naknade i/ili izricanja sportskih sankcija), ukoliko je isti raskinut iz opravdanog razloga.³³ U slučaju spora glede opravdanog razloga za otkaz ugovora, treba uzeti u obzir posebne okolnosti konkretnog slučaja. Upravo zbog toga teško je unaprijed predvidjeti i sačiniti zatvorenu listu razloga koji opravdavaju otkaz. Apstraktno govoreći, samo ono kršenje ugovornih obveza, koje je po svojoj naravi osobito teško, opravdava otkazivanje ugovora bez prethodnog upozorenja suprotne strane. Drugim riječima, kad prema objektivnim kriterijima postoje okolnosti zbog kojih nije razumno očekivati daljnji nastavak radnog odnosa, između stranaka može doći do primjene instituta izvanrednog otkaza ugovora o radu.³⁴

Činjenica da je određena stranka imala opravdani razlog za otkaz ugovora i da zbog toga neće trpjeti negativne posljedice otkazivanja, ne znači da se druga strana, koja je kršenjem obveza iz ugovora dovela do njegovog otkazivanja, oslobađa odgovornosti i posljedičnih sankcija. Na zahtjev stranke koja je raskinula ugovor, jer joj je druga strana povrijedila neko pravo iz radnog odnosa, suprotna strana

---

²⁹ FIFA-in Pravilnik, čl. 18, st. 2.

³⁰ FIFA-in Pravilnik o statusu i transferima igrača, poglavlje IV., čl. 13-17.

³¹ Profesionalac je onaj igrač koji ima pisani ugovor s klubom i koji je za svoju nogometnu djelatnost plaćen više nego što iznose troškovi koje je on stvarno imao. Svi ostali igrači smatraju se amaterima (čl. 2., st. 2 Pravilnika).

³² Čl. 13.

³³ Čl. 14.

³⁴ CAS 2008./A/1517, para. 56; CAS 2008./A/1518 para. 60, 61; CAS 2006./A/1180, para. 8.4.;

je u obvezi plaćanja kompenzacije³⁵ uz moguće izricanje sportskih sankcija³⁶. To je u skladu s uspostavljenim i prepoznatim temeljnim načelom ugovornog prava prema kojem stranka, koja prekrši obveze iz ugovora, mora oštećenoj strani isplatiti kompenzaciju.

Sankcijama u vidu isplate kompenzacije i izricanja sportskih sankcija podliježe osoba (klub ili nogometaš) koja raskine ugovor bez opravdanog razloga. Kompenzacijom, ali ne i izricanjem sportskih sankcija, može se sankcionirati dokazani profesionalac, koji je tijekom natjecateljske sezone nastupio u manje od 10 % službenih utakmica, u kojima je njegov klub sudjelovao, i koji zbog te činjenice raskine ugovor s klubom. U pitanju je otkaz iz sportski opravdanog razloga.³⁷ Po toj osnovi profesionalac može raskinuti ugovor s klubom jedino u roku od 15 dana nakon posljednje službene utakmice natjecateljske godine kluba za koji je registriran.³⁸ Rok od 15 dana je prekluzivne naravi, te će se slučaju njegovog propuštanja ponašanje profesionalca procjenjivati kao da je raskinuo ugovor o radu s klubom bez opravdanog razloga.

Pri izračunu kompenzacije posebno će se uzeti u obzir zakonodavstvo odnosno zemlje, posebnosti sporta i svi drugi objektivni kriteriji, koji posebice uključuju naknadu i sve druge pogodnosti što igraču pripadaju prema postojećem ugovoru i/ili novom ugovoru, preostalo vrijeme trajanja postojećeg ugovora do najviše 5 godina, naknade i troškove koje je platio ili koje je imao bivši klub (koji se amortiziraju kroz trajanje ugovora),³⁹ te je li do raskida ugovora došlo u zaštićenom razdoblju,⁴⁰ uz napomenu da ukoliko dođe do ekstenzije ugovora, započinje novo zaštićeno razdoblje. Ukoliko se raskid dogodi u zaštićenom razdoblju (prve tri godine ugovora za igrače mlađe od 28 godina, odnosno prve dvije godine za igrače starije od 28 godina), sportske sankcije će biti nametnute stranci koja raskida ugovor, a koje se sastoje u zabrani nastupa na službenim utakmicama u trajanju od 4 mjeseca, a u otežavajućim okolnostima do 6 mjeseci.⁴¹ Klubovi

---

³⁵ FIFA-in Pravilnik čl. 17, st. 1.

³⁶ St. 3 i 4.

³⁷ FIFA-in Pravilnik, čl. 15.

³⁸ Ibid.

³⁹ Čl. 17, st. 1.

⁴⁰ FIFA-in Pravilnik, definicije, toč. 7.

⁴¹ St. 3.

će biti sankcionirani ukoliko su raskinuli ugovor ili poticali na raskid ugovora zabranom registracije novih igrača u trajanju od dva registracijska razdoblja.^{42 43}

Uloga sportskih sankcija jest osigurati mehanizam, koji će uz sankciju isplate kompenzacije, poslužiti kao dodatno osiguranje ugovorne stabilnosti između igrača i kluba. Tako iste postaju dodatno sredstvo prevencije od jednostranog raskida ugovora bez opravdanog razloga. Tako odabrano sredstvo izravno utječe na sportsku aktivnost obiju stranaka ugovora, profesionalnog igrača i kluba. U duhu proporcionalnosti smatra se prikladnim izricanje sportskih sankcija za onu stranku ugovora koja raskine ugovor unutar zaštićenog razdoblja. Drugim riječima, taj vid sankcije ograničen je samo na to razdoblje.

Bez obzira na to radi li se o isplati kompenzacije ili izricanju sportskih sankcija, svrha sankcije je da posluži kao podsjetnik stranci, koja je prekršila odredbe ugovora o radu ili nekog drugog izvora, čime se regulira odnosni radni odnos (kolektivni ugovor, pravilnik o radu, zakon) da takvo ponašanje neće biti tolerirano u svijetu nogometa. Drugim riječima, igrač/klub će dobro uzeti u obzir potencijalne sankcije prije no što nanese štetu svojim ponašanjem protivnoj strani. Sportske sankcije izrečene igraču mogu izravno utjecati na fizičku i psihičku spremnost igrača, dok s aspekta kluba zabrana registracije novih igrača (međunarodni i domaći transferi) ima izravan utjecaj na njegovu kompetitivnost u nacionalnim i međunarodnim klupskim utakmicama.

O važnosti i kompleksnosti pitanja jednostranog raskida ugovora o radu bez opravdanog razloga, s obzirom na posljedice koje izaziva, svjedoči i činjenica što su među najvažnije i najčešće sporove koji se javljaju pri primjeni FIFA-inih Pravila, a iznose se pred FIFA-u,⁴⁴ tj. pred Komisiju za rješavanje sporova (u

---

⁴² Čl. 6: Registracijska razdoblja:

1. Igrači mogu biti registrirani samo tijekom jednog od dva godišnja registracijska razdoblja koje je utvrdio odnosni savez. Kao iznimka u odnosu na to pravilo, profesionalac čiji je ugovor istekao prije završetka registracijskog razdoblja, može se registrirati izvan tog registracijskog razdoblja. Savezi su ovlašteni registrirati takve profesionalce, pod uvjetom da je osiguran sportski integritet relevantnog natjecanja. U slučaju kada je ugovor raskinut iz opravdanog razloga, FIFA može poduzeti privremene mjere kako bi se izbjegle zlouporabe i sukladno čl. 22.

2. Prvo registracijsko razdoblje započinje nakon završetka natjecateljske godine i normalno završava prije početka nove natjecateljske godine. To razdoblje ne smije trajati duže od 12 tjedana. Drugo registracijsko razdoblje normalno se utvrđuje u sredini natjecateljske godine i ne smije trajati duže od četiri tjedna. Dva registracijska razdoblja u natjecateljskoj godini moraju biti unesena u TMS sustav najmanje 12 mjeseci prije nego ona stupaju na snagu (v. Dodatak 3, članak 5.1., stavak 1). FIFA će utvrditi datume za svaki savez koji propusti unijeti odgovarajuće datume na vrijeme.

3. Igrači mogu biti registrirani samo – osim izuzetno kako je predviđeno čl. 6, st. 1 – ukoliko je molba kluba propisno dostavljena nadležnom savezu tijekom registracijskog razdoblja.

4. Odredbe u svezi s registracijskim razdobljima ne primjenjuju se na natjecanja u kojima sudjeluju samo amateri. Za takva natjecanja, nadležni nacionalni savez utvrđuje razdoblja kada se igrači mogu registrirati, pod uvjetom da je dovoljna pažnja posvećena sportskom integritetu odnosno natjecanja.

⁴³ St. 4.

⁴⁴ Prema čl. 22 FIFA-inog Pravilnika: Bez prejudiciranja prava bilo kojeg igrača ili kluba da traži pravnu zaštitu pred građanskim sudom u sporovima vezanima uz zapošljavanje, FIFA je nadležna za:

a) Sporove između klubova i igrača vezane uz održavanje ugovorne stabilnosti (čl. 13 – 18), ukoliko je zahtjev za Međunarodnim transfer certifikatom (ITC) upućen i ukoliko postoji zahtjev zainteresirane

daljnjem tekstu: DRC),⁴⁵ te Arbitražni sud za sport⁴⁶ (u daljnjem tekstu CAS), osim definiranja statusa igrača te klauzule jednostranog produženja ugovora – i sporovi vezani za jednostrani raskid ugovora.

5. IZRAČUN KOMPENZACIJE KOD JEDNOSTRANOG RASKIDA UGOVORA BEZ OPRAVDANOG RAZLOGA

Glede izračuna kompenzacije zbog raskida ugovora bez opravdanog razloga sud (DRC i CAS) će primjenom čl. 17 FIFA-inog Pravilnika uzeti u obzir zakonodavstvo odnosno zemlje, posebnosti sporta i sve druge objektivne kriterije.

Glede mjerodavnog prava FIFA-in Pravilnik stipulira da će se kompenzacija za raskid izračunavati uzimajući u obzir zakonodavstvo odnosno zemlje.⁴⁷ Pri donošenju presude DRC će pri primjeni FIFA-inog Pravilnika također uzeti u obzir relevantne sporazume, zakone i/ili kolektivne ugovore na nacionalnoj razini, kao i posebnost sporta.⁴⁸ Pod mjerodavnim pravom podrazumijeva se zakonodavstvo koje uređuje radni odnos između igrača i njegovog bivšeg kluba, odnosno u pitanju je zakonodavstvo države sjedišta kluba.⁴⁹ Pri donošenju presude CAS će postupati sukladno odredbama CAS-ovog Zakonika o sportu vezanog za

---

strane u odnosu na takav zahtjev za ITC, posebice u svezi s njegovim izdavanjem, vezano uz sportske sankcije ili naknadu za raskid ugovora; b) Sporovi vezani uz radni odnos između kluba i igrača koji imaju međunarodne razmjere, osim ukoliko je na nacionalnoj razini i u sklopu saveza i/ili kolektivnog ugovora osnovan neovisni arbitražni sud koji jamči pravedne postupke i poštuje načelo jednakog zastupanja igrača i klubova; c) Sporovi vezani uz radni odnos između kluba ili saveza i trenera koji imaju međunarodne razmjere, osim ukoliko na nacionalnoj razini postoji neovisni arbitražni sud koji jamči pravedno postupanje; d) Sporovi vezani uz naknadu za treniranje (čl. 20), i mehanizam solidarnosti (čl. 21), između klubova koji pripadaju različitim savezima; e) Sporovi vezani uz mehanizam solidarnosti (čl. 21), između klubova koji pripadaju istom savezu, pod uvjetom da se transfer igrača koji predstavlja osnovu spora, obavlja između klubova koji pripadaju različitim savezima; f) Sporovi između klubova koji pripadaju različitim savezima a ne spadaju u slučajeve opisane u točkama a), d) i e).

⁴⁵ Prema čl. 24 FIFA-inog Pravilnika DRC (*Dispute Resolution Chamber*) donosi odluke o svim slučajevima opisanim u čl. 22, pod a), b), d) i e), uz iznimku sporova koji se odnose na izdavanje ITC-a. 2. DRC donosi odluke u prisutnosti najmanje tri člana, uključujući predsjedatelja ili zamjenika predsjedatelja, osim ukoliko se radi o slučaju takve prirode da ga može riješiti sudac DRC-a. Iz redova svojih članova, članovi DRC-a određuju jednog suca DRC-a za klubove i jednog suca za igrače. Sudac DRC-a može donijeti odluku u sljedećim slučajevima: i. svi sporovi do vrijednosti od 100.000 CHF; ii. Sporovi vezani uz izračunavanje naknade za treniranje u slučajevima koji nisu obilježeni nikakvim kompleksnim činjeničnim ili pravnim pitanjima, ili u kojima DRC već ima jasno utvrđenu sudsku praksu; iii. Sporovi vezani uz izračun solidarnih doprinosa u slučajevima koji nisu obilježeni nikakvim kompleksnim činjeničnim ili pravnim pitanjima, ili u kojima DRC već ima jasno utvrđenu sudsku praksu. Sudac DRC-a je Komori obvezan podnijeti slučajeve koji se odnose na temeljna pitanja. Komora se sastoji od jednakog broja predstavnika klubova i predstavnika igrača, osim u onim slučajevima koje može riješiti sudac DRC-a. Svaka strana se tijekom postupaka saslušava jednom. Protiv odluka koje donese Komora za rješavanje sporova ili sudac DRC-a, može se uložiti žalba pri Arbitražnom sudu za sport (CAS). Detaljnije vidi u **STIEKMANN, R.**, *Introduction to International and European Sports Law*, T.M.C. Asser Press, Springer, The Hague, 2012., str. 271 i 272.

⁴⁶ Court of Arbitration for Sport.

⁴⁷ FIFA-in Pravilnik, čl. 17 (1).

⁴⁸ Čl. 25 (6).

⁴⁹ Komentar FIFA-inog Pravilnika (edicija 2010.), str. 47.

arbitražu, koji glede mjerodavnog prava stipulira da će se spor rješavati sukladno primjenjivoj regulativi i supsidijarno prema pravilima koja su izabrale stranke u sporu. Ukoliko je izbor stranaka izostao, spor će se riješiti sukladno pravu države u kojoj federacija, udruženje ili sportsko tijelo, koje je donijelo spornu odluku, ima sjedište odnosno sukladno zakonodavstvu koje Arbitražni sud za sport drži prikladnim. U potonjem slučaju Sud mora dati obrazloženje svoje odluke.⁵⁰ Također stranke mogu ovlastiti Sud da presudi prema načelu *ex aequo et bono*.⁵¹ Stoga, CAS će prvenstveno primijeniti različita pravila FIFA-e i interpretirat će ih u duhu švicarskog prava. Stoga je razvidno da je intencija FIFA-e bila da glede interpretacije njezinih pravila i odluka na njima utemeljenim bude primjenjivo švicarsko pravo, posebice zbog toga što se nacionalna rješenja glede određivanja ugovorne štete razlikuju. Sukladno načelu slobode ugovaranja stranke mogu ugovorom stipulirati mjerodavno pravo u slučaju njihovog međusobnog spora. CAS je u pravilu spremniji na primjenu FIFA-inog Pravilnika, ostavljajući po strani nacionalna zakonodavstva.⁵² Međutim, prema stajalištu švicarskog federalnog suda, iako FIFA-in Pravilnik može uređivati ugovorni odnos, isti ipak mora biti subordiniran mandatornom švicarskom zakonodavstvu. Nadalje, ukoliko pitanja obuhvaćena u ugovoru ulaze u sferu europskog prava, treba se ponašati u skladu s njima, čak i u situaciji u kojoj stranke odaberu pravo različito od onog EU. Dakle, primat će imati FIFA-in Pravilnik koji će se interpretirati u skladu sa švicarskim pravom, a odredbe nacionalnog prava samo ukoliko sadržavaju posebna rješenja glede prestanka radnog odnosa, sporta ili nogometa, kvalitetnija (u užoj vezi s predmetom spora) od onih sadržanih u čl. 17. FIFA-inog Pravilnika.⁵³

Pri određivanju visine kompenzacije Sud će prvo provjeriti postoji li u ugovoru *buy-out*-klauzula, koja mora biti specificirana na način da predviđa iznos odštete koji je oštećenoj strani dužna isplatiti strana koja raskida ugovor. Mogućnost ugovaranja *buy-out*-klauzule stipulira FIFA-in Pravilnik, što je u skladu sa načelom stranačke autonomije.⁵⁴ Ugovaranje navedene klauzule pridonosi ugovornoj stabilnosti. Problem koji se može javiti, vezan je za neadekvatnu kompenzaciju, što je slučaj kada fiksni iznos kompenzacije stipuliran ugovorom nije proporcionalan plaći igrača ili originalnoj transfernoj vrijednosti (u slučaju da je igrač transferiran). U većini slučajeva neproporcionalnost se događa kada je potencijalna buduća tržišna vrijednost igrača određena u vrijeme zaključenja ugovora (kod mladih igrača) ili kada je iznos kompenzacije utvrđen kako bi se obeshrabrilo druge klubove u potpisivanju odnosno igrača i ujedno osiguralo

⁵⁰ CAS Code of Sports – related arbitration, R 58.

⁵¹ R 45.

⁵² **DE WEGER, F.**, *The jurisprudence of FIFA Dispute Resolution Chamber*, The Hague, T.M.C. Asser Press, 2008.: str. 23-24.

⁵³ Iako su FIFA-ina pravila dobro razvijena i razumljiva, još uvijek se vode akademske rasprave predstavljaju li ona *lex sportiva*. Detaljnije: **FOSTER, K.**, „Is there a global sports law?“, *Entertainment law*, no. 2, 2003.: str. 1-18; **FOSTER, K.**, „*Lex sportiva* and *lex ludica*: The Court of arbitration for sport’s Jurisprudence“ i **ERBSEN, A.**, „The substance and illusion of *Lex Sportiva*“, u: Blackshaw i dr., *The Court of Arbitration for sport 1984. – 2004*. The Hague, T.M.C., Asser Press, 2006.

⁵⁴ FIFA-in Pravilnik, čl. 17, st. 2.

određenu medijsku pozornost.⁵⁵ Međutim, takvim postupanjem se ugrožavaju uvjeti za pošteno i uravnoteženo tržišno natjecanje između klubova.⁵⁶ Bez obzira na dogovor između igrača i kluba glede visine *buy-out*-klauzule Sud, u slučaju njene neproporcionalnosti, odnosno nepoštovanja jednakosti postupanja prema objema strankama,⁵⁷ može taj iznos umanjiti.⁵⁸ Ukoliko spomenuta klauzula nije ugovorom predviđena Sud kompenzaciju određuje primjenom čl. 17 FIFA-inih pravila.

Važno je istaknuti da čl. 17. FIFA-inog Pravilnika, postavljen ekstenzivno i nejasno, omogućava značajno diskrecijsko pravo sudačkim autoritetima u određivanju prikladne visine kompenzacije utemeljene na činjeničnom stanju svakog pojedinog slučaja. Međutim, takvo postupanje omogućuje Sudu da u obzir uzme i nerelevantna razmatranja, što je posebice razvidno u slučaju Matuzalem o čemu će više riječi biti u daljnjem tekstu.

U recentnoj povijesti slučajevi koji su se našli pred Arbitražnim sudom za sport ilustriraju različite posljedice jednostranog raskida ugovora bez opravdanog razloga u kojima je spomenuti sud pri donošenju odluke postupio u skladu sa čl. 17. FIFA-inih pravila. Najznačajniji među njima koji su odigrali prekretnice u postupcima i odlukama Arbitražnog suda za sport jesu **Webster**, **Matuzalem** i **De Sanctis**.

5.1. Slučaj Webster⁵⁹

5.1.1. Činjenično stanje

Škotski prvoligaš Heart of Midlothian (Hearts) 2001. je godine škotskom drugoligašu Arbroathu platio 75.000 £ za osamnaestogodišnjeg igrača Andyja Webstera. Iako je ugovor potpisan do lipnja 2005. godine, u srpnju 2003. godine igrač potpisuje novi ugovor s klubom na četiri godine zaključno do lipnja 2007. godine. Za vrijeme trajanja ugovora s klubom Hearts Webster je postao priznati centralni branič, te je 2003. godine izabran za škotsku nacionalnu vrstu s kojom je izborio 22 pobjede. Hearts je 2005. godine ponudio Websteru produženje ugovora do 2009. godine. Međutim, Webster je tu ponudu odbio, jer nije bio zadovoljan

---

⁵⁵ Primjerice: C. Ronaldo 1.000.000.000 (milijardu) eura; G. Bale i L. Messi 250.000.000 eura; A. Iniesta i C. Fabregas 200.000.000 eura; Neymar 190.000.000 eura; Xavi 80.000.000 eura; Cavani 63.000.000 eura.

⁵⁶ Zbog toga je Europska komisija, nakon savjetovanja s FIFA-om, UEFA-om, Udrugom europskih profesionalnih liga (EPFL), te Europskom udrugom klubova (ECA) usvojila Preporuke o načelima dobrog upravljanja u sportu (Recommendations on the Principles for good governance in sport), vidi: ec.europa.eu/sport/.../xg-gg-201307.

⁵⁷ Švicarski zakon o obligacijama, čl. 44, para. 1.

⁵⁸ Primjerice, u slučaju CAS 2006./A/1082-1104 Valladolid c/Barreto Cácares & Cerro Porteño.

⁵⁹ CAS 2007./A/1298 Wigan Athletics FC v/ Hearts of Midlothian; CAS 2007./A/1299 Heart of Midlothian v/Webster & Wigan Athletic FC; CAS 2007./A/1300 Webster v/Heart of Midlothian, 30. siječnja 2008.

ponuđenim uvjetima.⁶⁰ Nagađanja u medijima oko Websterovog odlaska iz Heartsa zbog neprihvatanja ponude dovela su do medijskog istupa vlasnika kluba Hearts Vladimira Romanova u kojem je potonji iskriticizirao Webstera i njegovog agenta. Na koncu Webster nije stavljen ni u prvu postavu ekipe Heartsa.⁶¹

Webster je inicijalno, iz razloga ekspeditivnosti, razmatrao raskidanje ugovora iz sportski opravdanog razloga sukladno čl. 15. FIFA-inog Pravilnika, međutim ipak u svibnju 2006. godine obavještava klub da raskida ugovor temeljem čl. 17. FIFA-inog Pravilnika. Budući da ugovor raskida izvan zaštićenog razdoblja, smatrao je da ga neće teretiti sportske sankcije, te da će u pogledu kompenzacije, za koju će biti solidarno odgovoran s novim klubom, morati bivšem klubu (Heartsu) isplatiti okvirno 200.000 £. Takvo viđenje situacije je Websterov agent predočio velikom broju engleskih klubova. U međuvremenu je Hearts odbio ponudu Southamptona od 1.5 (1,500,000)£ smatrajući da Websterovova transferna naknada mora biti puno viša.

U kolovozu 2006. godine Webster potpisuje engleskog prvoligaša Wigan Athletica bez plaćanja transferne naknade ili kompenzacije. U odgovoru na takvo Websterovo ponašanje Hearts ulaže tužbu protiv Webstera pred DRC-om.

5.1.2. Presuda DRC-a

U tužbi Hearts zahtijeva isplatu kompenzacije u iznosu od 5.037.311 £ zbog jednostranog raskida ugovora bez opravdanog razloga. DRC je djelomično usvojio zahtjev Heartsa. Sud je utvrdio da je Webster neopravdano raskinuo ugovor, ali izvan zaštićenog razdoblja, čime klub ostvaruje pravo na isplatu kompenzacije,⁶² ali u iznosu od 625.000 £.⁶³ U određivanju visine kompenzacije Sud je uzeo u obzir preostalu vrijednost ugovora,⁶⁴ ali i druge objektivne kriterije, kao što su vrijeme koje je igrač proveo u klubu te doprinos kluba u razvoju i trenutnoj poziciji igrača na nogometnom tržištu. Međutim, osim navedenog objašnjenja, ostalo je nejasno kako je DRC došao do izračuna navedene svote koju su Webster i Wigan bili obvezni zajednički naknaditi Heartsu. Websteru je Sud također izrekao sportsku sankciju zabrane igranja od dva tjedna od početka iduće prvenstvene sezone lige u kojoj će biti registriran, jer nije obavijestio Klub o raskidu ugovora na vrijeme.⁶⁵

Budući da ni jedna strana u sporu nije bila zadovoljna presudom DRC-a, uložile su žalbu pred CAS-om u svibnju 2007. godine, pozivajući se na krivu interpretaciju čl. 17. FIFA-inog Pravilnika, kao i nedostatno argumentiranu presudu.

---

⁶⁰ FIFA DRC 4. travnja 2007., no. 47936, para. 39.

⁶¹ **GORDON, P.**, „Webster on way out at Tynecastle“, *The Times*, 27/04/06.

⁶² Considerations, Decision of the Dispute Resolution Chamber (Decision 47936), 4. travnja 2007., st. 15 i 16.

⁶³ Para. 50.

⁶⁴ DRC je smatrao da ograničenje pri izračunu kompenzacije za raskid ugovora iz neopravdanog razloga samo na preostalu vrijednost ugovora nije u skladu s njegovom dotadašnjom sudskom praksom, ali i da takav pristup dovodi do potkopavanja načela ugovorne stabilnosti (st. 48).

⁶⁵ Para. 21-26.

5.1.3. Presuda CAS-a

CAS je ukinuo DRC-ovu presudu. Pri određivanju visine kompenzacije od 150.000 £ zbog jednostranog raskida ugovora izvan zaštićenog razdoblja, uzeo je u obzir sljedeće kriterije:

a) Mjerodavno pravo

Sud glede mjerodavnog prava ističe da su ugovori o radu nogometaša atipični te zahtijevaju da se posebnosti vezane za nogometno tržište rada i organizaciju sporta uzmu u obzir, što je i učinjeno čl. 17. FIFA-inog Pravilnika. S druge strane, spomenuti ugovori spadaju u domenu ugovora radnog prava, a ne trgovačkog na koje se primjenjuju opća pravila o naknadi štete. Nadalje, u interesu je svijeta nogometa primjena uniformnog kriterija koji je već predviđen spomenutim čl. 17, a ne odredbom nacionalnih prava koja od države do države variraju. Stoga, Sud smatra da prvenstvo u primjeni imaju odredbe FIFA-inog Pravilnika, dok se iste interpretiraju prema švicarskom pravu. Škotsko pravo, kao pravo najuže veze⁶⁶ na koje se stranke u sporu pozivaju, može poslužiti samo pri određivanju eventualne težine u pogledu sadržaja kriterija pri izračunu kompenzacije.⁶⁷

b) Posebnost sporta

Sud smatra da je njegova svrha pronalaženje posebnih rješenja za svijet nogometa, odnosno odredbi koje će omogućiti razumnu ravnotežu između potrebe za održanjem ugovorne stabilnosti s jedne strane i poštovanjem slobode kretanja s druge, pokušavajući pri tom pomiriti, često kontradiktorne, interese kluba i igrača.⁶⁸

c) Drugi objektivni kriteriji

Pri donošenju presude Sud je uzeo u obzir sljedeće objektivne kriterije:

1.) Raskid ugovora dogodio se izvan zaštićenog razdoblja – kompenzacija koja se izriče za raskid ugovora unutar zaštićenog razdoblja posebno je rigorozna, čime se ističe važnost zaštite ugovorne stabilnosti. Kompenzacija za raskid izvan zaštićenog razdoblja ne smije biti sankcionirajuća niti voditi do neopravdanog bogaćenja kluba, već izračunata na način koji će omogućiti strankama relativnu jednakost pozicija. Način određivanja kompenzacije trebao bi biti što predvidljiviji.⁶⁹

2.) Preostala vrijednost ugovora (koja se jednako odnosi i na igrača i na klub) odgovara vrijednosti igrača, čime je visina njegove kompenzacije usklađena s visinom njegove plaće.

---

⁶⁶ Najuža veza s obzirom na: mjesto potpisa ugovora; mjesto konzumacije ugovora; mjesto gdje je klub potraživao kompenzaciju; mjesto boravišta igrača u vrijeme potpisivanja i raskida ugovora.

⁶⁷ CAS, Webster decision, 30. siječnja 2008., para. 128.

⁶⁸ Para. 136.

⁶⁹ Para. 138.

3.) Sud smatra neprimjerenim uzeti u obzir plaću i bonuse koje bi igrač ostvarivao kod novog kluba, jer je to pitanje buduće financijske situacije igrača, što bi za igrača moglo predstavljati svojevrsno sankcioniranje.

4.) Sud, nadalje, ne uzima u obzir „izgublenu dobit“, niti trošak zamjene za igrača koji je raskinuo ugovor, budući bi i takav pristup za igrača mogao biti sankcionirajući, dok bi ujedno doveo do neopravdanog bogaćenja kluba. Štoviše, rezultiralo bi situacijom koja je postojala u pred-Bosmanovo razdoblje u kojem je sloboda kretanja za igrača bila ograničena transfernom odštetom.⁷⁰

5.) Tržišna vrijednost igrača nije samo u ovisnosti o angažmanu kluba, već i o talentu, zalaganju i osobnosti samog igrača. Ukoliko bi se ovaj argument uzeo u obzir, onda bi u suprotnom i klub bio odgovoran za pad vrijednosti igrača. Tome u prilog ide i čl. 20 FIFA-inog Pravilnika prema kojem se naknada za razvoj i treniranje ne određuje prema tržišnoj vrijednosti igrača, već prema demonstrirajućem ulaganju i troškovima koje je imao klub.⁷¹

6.) Transferna naknada koju je klub platio za igrača bivšem klubu može se uzeti u obzir, ali se ista amortizira kroz trajanje ugovora.

7.) Buduća naknada za angažiranje igrača može se uzeti u obzir samo ukoliko su to stranke posebno ugovorile.

8.) Buduća plaća i beneficije u novom klubu ne mogu se uzeti u obzir, jer bi takvo postupanje za igrača imalo sankcionirajuću narav. Naime, budući da se radi o ugovoru na određeno vrijeme treba se fokusirati na očekivanje stranaka da će se ugovor iskonzumirati do kraja, te se stoga valja referirati na preostalu vrijednost ugovora, drugim riječima visina kompenzacije ovisit će o visini plaće igrača s klubom s kojim je raskinuo ugovor.⁷²

9.) Razlika između visine novog i starog ugovora neće se uzeti u obzir.

U ovom slučaju CAS je težio uspostaviti jedinstvenog kriterija pri određivanju visine kompenzacije zbog jednostranog raskida ugovora bez opravdanog razloga, koji bi jamčio jednakost postupanja prema strankama (kluba i igrača) neovisno o državi u kojoj se konzumira radni odnos.⁷³

5.2. Slučaj Matuzalem

5.2.1. Činjenično stanje

U lipnju 2004. godine ukrajinski klub Shakhtar Donetsk preuzeo je od talijanskog kluba Brescia brazilskog nogometaša Francelina da Silvu (u daljnjem

---

⁷⁰ Para. 142, 146.

⁷¹ Para. 143.

⁷² Para. 150.

⁷³ **DABSCHECK, B.**, „Soccer’s burgeoning international jurisprudence“, *The Australian and New Zealand sports law Journal*, 2007.: str. 79-86; **DABSCHECK, B.**, „Developing uniform criteria for the specificity of sport: the Webster case“, *The Australian and New Zealand sports law Journal*, 2008.: 3(1): str. 103-118.

tekstu: Matuzalem) za 8.000.000 eura. Matuzalem je sa Shakhtarom potpisao ugovor na pet godina, od srpnja 2004. do srpnja 2009. godine. Ugovor je sadržavao *buy out*-klauzulu (otkupnu klauzulu) prema kojoj se klub, ako zaprimi ponudu u iznosu od 25.000.000 eura ili iznad toga, obvezuje poduzeti sve radnje u pogledu transferiranja igrača. Matuzalem se etablirao kao važan prvotimac te u sezoni 2006./2007. postaje kapetan ekipe. Njegova igra je bila na visini, što je potvrđeno i ponudom Palerma od 7.000.000 dolara, koju je, međutim, Shakhtar odbio. U srpnju 2007. godine Matuzalem obavještava Shakhtar da raskida ugovor temeljem čl. 17. FIFA-inog Pravilnika i to u unutar roka od 15 dana od završetka posljednje službene utakmice ukrajinskog nogometnog prvenstva. Ugovor je raskinut izvan zaštićenog razdoblja. Shakhtar je držao da se igrač ne može pozvati na čl. 17. FIFA-inog Pravilnika i da je ugovor još na snazi, te je podsjetio igrača na otkupnu klauzulu. Neovisno o stavu kluba, Matuzalem u srpnju 2007. godine potpisuje trogodišnji ugovor sa španjolskim klubom Real Zaragoza, koji ga godinu dana poslije šalje na posudbu talijanskom klubu Lazio uz mogućnost trajnog prijelaza.

5.2.2. Presuda DRC-a⁷⁴

U srpnju Shakhtar pokreće spor pred DRC-om, tražeći da Sud obveže Matuzalema i Zaragoza na plaćanje kompenzacije u iznosu od 25.000.000 eura. S druge strane, Matuzalem i Zaragoza traže od Suda da odbaci zahtjev Shakhtara i odredi kompenzaciju u visini od 32.000,000 eura. U presudu Shakhtaru je dosudjena kompenzacija od 6.800.000 eura. U obrazloženju presude stoji da se otkupna (*buy out*) klauzula ne može smatrati kaznenom klauzulom koja se primjenjuje kada igrač raskida ugovor s klubom. Pri određivanju visine kompenzacije Sud je uzeo u obzir tri kriterija: preostalu vrijednost ugovora, neamortiziranu vrijednost transferne naknade koju je Shakhtar platio za Matuzalema, te posebnost sporta (loše ponašanje igrača).

5.2.3. Presuda CAS-a⁷⁵

U žalbenom postupku pred CAS-om utvrđeno je da otkupna klauzula nije primjenjiva u situaciji jednostranog raskida ugovora od strane igrača bez opravdanog razloga. Stoga je Sud dosudio kompenzaciju u iznosu od 11.858.934 eura na koju se solidarno obvezuju Matuzalem i Zaragoza. Pri izricanju presude Sud je uzeo u obzir:

a) Mjerodavno pravo⁷⁶

Prema stajalištu Suda, nogomet je poseban sektor u kojem se često pogrešno može tretirati igrača kao slabiju stranu *per se*, kao što se u standardnom radnom odnosu radnici presumiraju kao slabija strana (primjena načela *in favorem*

---

⁷⁴ DRC Decision od 2. studenog 2007.

⁷⁵ CAS 2008./A/1519-1520.

⁷⁶ Para. 144-148.

*laboratoris*⁷⁷). Stoga, treba uzeti u obzir onu regulativu koja ne favorizira ni jednu, ni drugu stranu u sporu.

b) Posebnost sporta⁷⁸

Sud se referira na Deklaraciju iz Nice,⁷⁹ Bijelu knjigu o sportu⁸⁰ te Lisabonski ugovor,⁸¹ dokumente koji priznaju posebnost sporta.⁸² U odluci se trebaju pravilno procijeniti interesi strana u sporu, ali i interesi međunarodnog nogometa. U obzir valja uzeti posebnu vrijednost koju za klub imaju igrači. Treba istaknuti da svrha uzimanja u obzir posebnosti sporta nije potkopavanje temeljnog načela pozitivnog interesa, prema kojem stranku kojoj je povrijeđen neki interes, treba staviti u poziciju u kojoj bi bila da se ugovor ispoštovao do kraja. Nadalje, nije moguće dosuditi kompenzaciju za činjenice i okolnosti za koje se inače ne dosuđuje kompenzacija (primjerice izgubljena dobit).

c) Ostali objektivni kriteriji

1.) Načelo „pozitivnog interesa“.⁸³

2.) Pada li raskid ugovora unutar ili izvan zaštićenog razdoblja?⁸⁴

3.) Naknade i troškovi koje je platio ili imao bivši klub, posebice oni za usluge igrača (primjerice transferna naknada) koji se amortiziraju kroz trajanje ugovora.

4.) Tržišna vrijednost igrača odgovara razlici vrijednosti novog i starog ugovora. Plaća na koju igrač polaže pravo prema ugovoru s novim klubom je mjerodavnija, nego ona koju je trebao primiti s naslova ostatka ugovora s bivšim klubom, jer pokazuje njegovu vrijednost kako za novi klub, tako i za tržište, a može biti i pokazatelj njegove motiviranosti u pogledu raskida ugovora sa starim klubom. Od te svote valja odbiti „ušteđenu“ svotu koju bi bivši klub morao isplatiti igraču da je ugovor iskonzumiran do kraja. Plaća je samo djelomice indikator tržišne vrijednosti igrača, budući da klub u normalnim okolnostima mora utrošiti na naknadu za dovođenje igrača u svoje redove (naknada za potpisivanje igrača).

---

⁷⁷ *In favorem laboratoris* jedan je od ključnih standarda radnog prava (pravni standard pogodnosti), koji se koristi u slučaju dvojbe o povoljnijem pravu za radnika i to u fazi donošenja, tumačenja i primjene zakona i kolektivnog ugovora, te kao kriterij za određivanje hijerarhijske pravne izvora. Detaljnije. RAVNIĆ, A., *Osnove radnog prava*, Pravni fakultet u Zagrebu, 2004.: str. 539-540.

⁷⁸ Para. 152-157.

⁷⁹ http://www.hoo.hr/downloads/Autonomija_olimpijskog_i_sportskog%20pokreta.pdf.

⁸⁰ White Paper on Sport (COM (2007.) 391 final; WATHELET, M., *Sport governance and the EU legal order: present and future* (str. 51-77), HERNANDEZ, P., V., *The European Commission's White paper on sport*.

⁸¹ Lisabonski ugovor, čl. 165 (<http://www.mvep.hr/custompages/static/hrv/files/pregovori/111221-lisabonski-prociscena.pdf>).

⁸² Detaljnije o posebnosti sporta: SIEKMANN, R. C. R., „The Specificity of Sport: Sporting Exceptions in EU Law“, u: SIEKMANN, R. C. R., *Introduction to international and European Sports Law (capita selecta)*, ed.

⁸³ Para. 86.

⁸⁴ Para. 163-167.

5.) Eventualna tržišna vrijednost igrača može se dokazati propuštenim ponudama trećih za igrača. Može se odrediti i kao iznos koji bi klub morao izdvojiti da dovede ili zadrži igrača u svojim redovima.

6.) Troškovi zamjene za igrača – klub mora poduzeti mjere koje su s ekonomskog i sportskog aspekta razumne. Prije svega mora dokazati: da je igrač angažiran kao zamjena za igrača koji je prijevremeno raskinuo ugovor; da zamjena igra na istoj/sličnoj poziciji kao zamijenjeni igrač; da je igrač angažiran upravo zbog odlaska drugog igrača, što je teže dokazivo budući da se transferi realiziraju za vrijeme prijelaznih razdoblja, te je teško utvrditi motive pojedinih transfera; da postoji veza između plaćene naknade za transfer i prijevremenog raskida ugovora; te je li klub s drugim igračem potpisao ugovor o posudbi samo radi zamjene igrača koji je prijevremeno raskinuo ugovor?

7.) Izgubljena dobit: izgubljena transferna naknada (*lucrum cessans*) može se uzeti u obzir ukoliko postoji logičan neksus između neopravdanog otkaza ugovora i izgubljene mogućnosti za realizaciju određenog profita. Radi izbjegavanja suvišnog obeštećenja kompenzacija za izgubljenu transfernu naknadu, i kompenzacija za vrijednost usluga igrača, međusobno se isključuju.

8.) Mogući ugovor o posudbi igrača s trećom stranom.

9.) Šteta koja je nastala klubu koji, zbog raskida ugovora od strane igrača, više nije u mogućnosti ispunjavati određene obveze prema trećima (primjerice sponzorima).⁸⁵

10.) Mehanizam solidarnosti, tj. naknada koja se isplaćuje svim klubovima koji su do tada dali doprinos obrazovanju i treniranju igrača iz naknade plaćene njegovom posljednjem klubu.

11.) Troškovi agenta – pomoć pri realizaciji transfera, odnosno usluga igrača.

12.) Povrijeđena strana mora poduzeti sve što je u njenoj moći kako bi umanjila štetu. Ukoliko Sud utvrdi da nisu poduzete potrebne aktivnosti u tom smjeru, ima široko diskrecijsko pravo umanjiti iznos kompenzacije.

13.) Status i ponašanje igrača.⁸⁶

14.) U određivanju sportskih sankcija dva kriterija:

- Preostalo vrijeme ugovora – ako je značajniji dio ugovora ostao neiskonzumiran, jer u takvoj situaciji klub može opravdano očekivati da će moći računati na usluge igrača.⁸⁷
- Trenutak raskida ugovora – ako je ugovor raskinut u nevrjeme, primjerice početak sezone u europskim kupovima.

---

⁸⁵ Para. 150.

⁸⁶ Para. 168-174.

⁸⁷ Para. 158-162.

Da rezimiramo: iznos od 11.858.934 eura kompenzacije sastoji se od:

- vrijednosti izgubljenih usluga igrača: 11.258.934 (Sud se referirao na preostalu vrijednost ugovora i troškove zamjene za igrača)
- specifičnosti sporta – posebna uloga koju igrač ima za klub te njegova pozicija u klubu, uloga klupskog kapetana i najboljeg igrača, te *tajming* njegovog odlaska iz kluba – 600.000 eura (odgovara šestomjesečnoj plaći igrača).

5.3. Slučaj De Sanctis

5.3.1. Činjenično stanje⁸⁸

U srpnju 1999. godine talijanski klub Udinese potpisao je ugovor s golmanom Morganom de Sanctisom na pet godina. U sljedećih nekoliko godina igrač je potpisao seriju daljnjih ugovora s klubom, a posljednji je potpisan 1. srpnja 2005. na pet godina. Prema posljednjem ugovoru, igrač je morao primiti godišnju bruto plaću od 630.000 eura plus bonuse, zajedno s godišnjim doprinosom za njegov najam od 9.700 (9,7000)eura, te uz bonus lojalnosti od 350.878 eura bruto za svaku godinu koju igrač provede u klubu. U lipnju 2007. godine De Sanctis je obavijestio klub da raskida ugovor sukladno čl. 17. FIFA-inog Pravilnika, drugim riječima bez opravdanog razloga. Raskid se dogodio izvan zaštićenog razdoblja. Mjesec dana poslije, De Sanctis potpisuje četverogodišnji ugovor za španjolski klub Sevilla. Prema novom ugovoru, godišnja bruto zarada igrača iznosila bi 331.578 eura plus ugovorna bruto premija od 1.050.000 eura. Također, ugovor je sadržavao klauzulu prema kojoj bi igrač, ako prijevremeno raskine ugovor s klubom, bio Sevilli odgovoran za plaćanje 15.000.000 eura.

U travnju 2008. godine Udinese je podigao tužbu pred DRC-om, potražujući 23.268.594 eura kompenzacije zbog raskida ugovora.

5.3.2. Presuda DRC-a

Sud je djelomično prihvatio zahtjev Udinesea, iako je dosudio kompenzaciju u iznosu od 3.933.134 eura za koju je na isplatu zajednički i solidarno obvezao De Sanctisa i klub Seville.⁸⁹ Presuđena suma odgovara prosječnoj plaći i ostalim beneficijama na koje je De Sanctis polagao pravo prema prošlom i novom ugovoru, te neamortizirani dio naknade za agenta u iznosu od 36.000 eura. Tom iznosu Sud je pribrojio iznos s naslova specifičnosti sporta za štetu koju je igrač prouzročio raskidom ugovora klubu. U lipnju 2010. godine De Sanctis, Sevilla i Udinese podnijeli su žalbu na presudu DRC-a pred CAS-om.

---

⁸⁸ CAS Bulletin, 2/2011., str. 96-97.

⁸⁹ FIFA DRC, 10. prosinca 2009., no. 129641.

5.3.3. Presuda CAS-a⁹⁰

Sud je dosudio kompenzaciju u iznosu od 2.250.000 eura, koju je utvrdio na način da je od troškova zamjene za igrača (.4.510.000 eura) odbio uštedeni iznos plaće, tj. trogodišnju plaću na koju bi igrač imao pravo da je ugovor iskonzumiran do kraja (2.950.000) i kojoj je pridodao iznos s osnove specifičnosti sporta od 690.000 eura.

a) Mjerodavno pravo

Budući da stranke nisu ugovorom utvrdile mjerodavno pravo, bit će mjerodavan FIFA-in Pravilnik, a podredno švicarsko pravo.⁹¹ Budući da je tužba pred DRC-om podignuta 18. travnja 2008. godine, što je poslije stupanja na snagu FIFA-inog Pravilnika (verzija 2008.), isti će biti relevantan pri odlučivanju u ovom slučaju, a sukladno čl. 26, para. 1 i 2 navedenog revidiranog Pravilnika, slučaj će se procjenjivati prema ovoj verziji FIFA-inog Pravilnika.⁹²

b) Posebnost sporta

Zadaća specifičnosti sporta jest pronalaženje rješenja koje je pravno ispravno, ali i istovremeno prikladno s obzirom na posebnu narav sportskih interesa u pitanju sportskih okolnosti i sportskih pitanja vezanih uz pojedini slučaj.⁹³

Sud je stajališta da ovo nije dodatan temelj za kompenzaciju ni kriterij za uspostavu jednakosti interesa stranaka u sporu, već korigirajući čimbenik koji omogućuje Sudu da uzme u obzir druge objektivne elemente koji nisu obuhvaćeni pod drugim kriterijima iz čl. 17. FIFA-inog Pravilnika.

c) Drugi objektivni kriteriji

1.) Glavni kriterij je načelo „pozitivnog interesa“ čija je svrha odrediti iznos koji će oštećenu stranu staviti u poziciju u kojoj bi bila da se ugovor pravilno ispoštovao. Zbog toga izračun mora biti, ne samo pravičan i pravedan, već transparentan i razumljiv.⁹⁴

2.) Treba provjeriti postoji li u ugovoru ugovorna naknada štete. Takva šteta relevantna je samo ukoliko se nalazi u starom ugovoru.⁹⁵ Ona koja se nalazi u novom ugovoru, može sudačkom vijeću eventualno biti od pomoći pri traženju principa za određivanje vrijednosti usluga igrača.⁹⁶ Ukoliko takva klauzula ne postoji u starom ugovoru, bit će mjerodavne odredbe čl. 17. FIFA-inog Pravilnika.⁹⁷

---

⁹⁰ CAS 2010./A/2145 & 2146 & 2147.

⁹¹ Ibid., str. 9, para. 4.

⁹² Para. 6.

⁹³ Sud se poziva i na stajalište sudskog vijeća, izraženo u presudama: CAS 20087A/1519&1520, para.155, te CAS 20097A/1880&1881, para 233.

⁹⁴ Para. 19.

⁹⁵ Para. 20.

⁹⁶ Para. 21.

⁹⁷ Para. 22.

3.) Valja uzeti u obzir troškove koje je klub imao za igrača koji je prijevremeno raskinuo ugovor. Uzima se u obzir plaća igrača prema starom ugovoru, izračunavajući pri tome iznos koji klub ne bi uštedio da nije došlo do raskida ugovora. Bonus lojalnosti smatra se dijelom plaće, budući na njega imaju pravo svi igrači koji su u klubu, bez obzira na njihove nastupe u utakmicama.

4.) Troškovi angažiranja zamjene za usluge De Sanctisa. Sud drži razumnim postupanje kluba koji je umjesto De Sanctisa (standardni vratar s međunarodnim iskustvom) angažirao mladog i perspektivnog te starijeg iskusnog vratara. Osim toga, klub je tijekom postupka dokazao da je angažiranje novih vratara izravna posljedica raskida ugovora od strane De Sanctisa. Nadalje, reagirao je na način kojim je nastojao umanjiti štetne posljedice raskida ugovora, jer je odmah po primitku obavijesti o raskidu ugovora započeo aktivnosti vezane za realizaciju novog transfera, odnosno povratka igrača koji je bio na posudbi. Pri tom je imao određene troškove. Naime, morao je klubu kojem je posudio igrača isplatiti naknadu štete zbog prijevremenog raskida ugovora o posudbi, i pri tom je imao izgublenu dobit, tj. Otpao je siguran transfer posuđenog igrača. Daljnji troškovi odnosili su se na plaće igrača zamjena. Stoga je CAS u određivanju visine kompenzacije zbog jednostranog raskida ugovora bez opravdanog razloga od strane igrača, od troškova zamjene igrača⁹⁸ odbio iznos uštede plaće⁹⁹ za De Sanctisa. Dobivenom iznosu pridodao je iznos na osnovi posebnosti sporta, u pogledu koje¹⁰⁰ Sud smatra da u situaciji u kojoj ključni igrač kluba napusti taj klub, ili je transferiran, tada je potrebno vrijeme za materijalizaciju novog „junaka“, što će svakako utjecati na prihode kluba, odnosno klub će pretrpjeti štetu koju nije lako iskazati u novčanim jedinicama. U toj situaciji dolazi do primjene kriterija „posebnosti sporta“. Budući da FIFA-in Pravilnik „šuti“ u pogledu izračuna kompenzacije prema navedenoj osnovi, Sud se referirao na Komentar FIFA-inog Pravilnika prema kojem dodatna kompenzacija ne smije iznositi više od 6 mjesečnih plaća igrača. Stoga je s tog naslova određen iznos od 690.789 eura.

Dakle, ukupan iznos kompenzacije koju su De Sanctis i Sevilla zajednički i pojedinačno dužni Udineseu jest 2.250.055 eura (ukupna kompenzacija = troškovi zamjene igrača – uštedena plaća igrača + posebnost sporta).

1.Čl. 17. ne daje zatvorenu listu objektivnih razloga te je moguće unijeti i dodatne u kojima postoji „logični nexus“ između raskida i odštete.¹⁰¹

---

⁹⁸ Troškovi zamjene igrača od ukupno 4.510.000 eura sadrže:

izgublenu transfernu naknadu – 1.200.000 eura + naknada štete za prijevremeni raskid ugovora o posudbi igrača – 250.000 eura + plaća igrača S. (za razdoblje od 3 godine) – 1.179.000 eura + plaća igrača A. (za razdoblje od 3 godine) – 1.881.000 eura.

⁹⁹ Uštedena plaća igrača u iznosu od 2.950.734 eura izračunata iz:

godišnja plaća igrača – 623.000 eura + godišnji bonus za lojalnost – 350.878 eura + godišnji doprinos za najam – 9.700 eura. Dakle godišnje 983.578 eura, a budući da se ugovor trebao konzimirati još sljedeće tri godine, ukupno ušteden iznos je 2.950.734 eura.

¹⁰⁰ Para. 53-60.

¹⁰¹ Para. 23.

2. Ostali kriteriji:¹⁰²

preostalo vrijeme ugovora;¹⁰³ posebna uloga koju igrač ima za klub, navijače, sponzore; pozicija igrača u klubu i njegova zasluga za plasman kluba; dokaz da su se igrač i novi klub upustili u pregovore bez dopuštenja aktualnog kluba, a prije isteka ugovora; vrijeme koje je igrač proveo u klubu; je li se prekid dogodio unutar ili izvan zaštićenog razdoblja;¹⁰⁴ je li igrač bio model profesionalac; je li se igrač pridržavao odredbi čl. 17. FIFA-inih pravila; je li činjenica da klub nije igraču ponudio produženje ugovora mogla utjecati na zaključak igrača kako klub na njega više ne računa; specifičnost sporta – je li izgledno da se dovedene zamjene razvijaju u kalibar igrača na čije su mjesto dovedeni.¹⁰⁵

6. KOMENTAR POSTUPANJA CAS-A U PRESUDAMA WEBSTER, MATUZALEM I DE SANCTIS

Iz iznesenoga je razvidno da je Arbitražni sud primjenom čl. 17. doveo do različitih i nepredvidivih rješenja, koja su posljedica primjene nepreciznih i nejasnih objektivnih kriterija iz spomenutog članka, što sve skupa ne čini zatvorenu listu. Budući da je visina kompenzacije u slučajevima Webster, Matuzalem i De Sanctis izračunata prema švicarskom pravu,¹⁰⁶ na ovom mjestu razmotrit ćemo primjenu čl. 17. FIFA-inih pravila u duhu švicarskog prava.

6.1. Temeljna načela

Ako u ugovoru ne postoji *buy-out*-klauzula, visina odštete odredit će se u duhu čl. 17. FIFA-inih pravila, što pak ne znači da on predstavlja pravnu osnovu za jednostrani raskid ugovora o radu, već je njegova svrha, prije svega, osnažiti ugovornu stabilnost poštujući načelo *pacta sunt servanda*.

Iz prethodnih slučajeva razvidno je da princip „preostale vrijednosti“ ugovora ni u kojem slučaju nije odlučujući element, kao i da kriteriji sadržani u čl. 17 nisu iscrpljeni do kraja, već se pri utvrđivanju visine kompenzacije isti utvrđuju prema okolnostima slučaja.

Nadalje, svaka stranka koja potražuje kompenzaciju, dužna je poduzeti sve radnje kako bi se ublažila šteta, koja nastane kao posljedica raskida ugovora, što je u skladu sa Švicarskim zakonom o obligacijama prema kojem sud može smanjiti,

---

¹⁰² Para. 57.

¹⁰³ Para. 45.

¹⁰⁴ Para. 49-50.

¹⁰⁵ Para. 57.

¹⁰⁶ Čl. 17. FIFA-inog Pravilnika i njegova interpretacija moraju biti u skladu s mandatornim švicarskim zakonodavstvom prema čl. 63, para. 2 Švicarskog građanskog zakonika, zbog činjenice da je FIFA udruženje osnovano prema švicarskom pravu (mjerodavno pravo mjesta sjedišta udruženja).

ili potpuno odbiti dosuditi naknadu štete ukoliko ocijeni da je povrijeđena stranka svojim ponašanjem povećala štetu.¹⁰⁷

6.2. Kriteriji pri određivanju kompenzacije

Ako nešto drugo nije predviđeno ugovorom između stranaka, Arbitražni sud za sport ima diskrecijsko pravo u svakom konkretnom slučaju odrediti hoće li mjerodavno pravo za slučaj biti zakonodavstvo sjedišta kluba ili mandatno švicarsko pravo, budući da je FIFA utemeljena i djeluje prema švicarskom pravu. Naravno, i dispozitivne norme švicarskog prava također mogu biti primjenjive. Međutim, Arbitražni sud za sport je u interesu međunarodnog nogometnog prava skloniji primijeniti uniformne kriterije, nego rješenja koja se razlikuju u nacionalnim zakonodavstvima. Stoga, ako stranke žele da se za izračun kompenzacije u slučaju jednostranog raskida bez opravdanog razloga na njih primijeni nacionalno zakonodavstvo, to onda moraju eksplicitno iskazati u ugovoru koji regulira njihov međusobni odnos.

6.2.1. „Pozitivan interes“

Prije svega valja razmotriti pitanje „**pozitivnog interesa**“¹⁰⁸ koje se javilo u presudama Arbitražnog suda za sport.¹⁰⁹ Prema švicarskom radnom pravu, naknada štete koju poslodavcu prouzroči radnik izvanrednim otkazom, može obuhvatiti troškove angažiranja privremenog radnika, troškove rada drugog radnika u prekovremenom radu ili troškove outsourcinga, odnosno posla trećoj strani. Otegotna okolnost je i ta da je kod izvanrednog otkaza ugovora o radu od strane radnika poslodavac u situaciji da trenutačno odnosnom radniku mora pronaći zamjenu (slučaj *De Sanctis*). Također i izgubljena dobit može biti sastavni dio pozitivnog interesa, iako je teško dokaziva, te stoga slabo priznata u praksi.¹¹⁰ Analogno je taj pristup primjenjiv i na sferu nogometa: općenito se predmnijeva da dogovorena plaća nogometaša za čitav rok za koji vrijedi ugovor, reflektira vrijednost njegove izvedbe. Međutim, pitanje „pozitivnog interesa“ se prema prevladavajućoj teoriji u Švicarskoj određuje iz razlike između trenutnog financijskog statusa i hipotetičke imovine bez nastanka štetnog događaja. U slučaju *Matuzalem*, „pozitivni interes“ određen je s aspekta plaće na koju polaže pravo igrač prema ugovoru s novim klubom, a koja je mjerodavnija nego ona koju je trebao primiti s naslova ostatka ugovora s bivšim klubom, jer pokazuje njegovu vrijednost kako za novi klub, tako i za tržište, a može biti i pokazatelj njegove motiviranosti u pogledu raskida ugovora s bivšim klubom. Od te svote valja odbiti

¹⁰⁷ Švicarski građanski zakonik, čl. 42, para. 2.

¹⁰⁸ U Švicarskoj je pitanje „pozitivnog interesa“ uređeno čl. 337c, para 1 Švicarskog građanskog zakonika.

¹⁰⁹ CAS 2008./A/1518; CAS 2005./A/801; CAS 2006./A/1061; CAS 2006./A/1062; CAS 2007./A/1447; CAS 2003./O/482.

¹¹⁰ **STREIFF, U., KAENEL VON, A.**, *Arbeitsvertrag*, Praxiskommentar zu Art. 319-362 OR, Zurich/Basel/Geneva, no. 6 (art.337d CO), 2006:611.

„uštedenu“ svotu koju je bivši klub trebao isplatiti igraču u slučaju da je ugovor iskonzumiran do kraja.

Međutim, sukladno švicarskom pravu u određivanju „pozitivnog interesa“ bilo bi ispravno postupiti na sljedeći način: utvrditi razliku između plaće koju igrač ostvaruje u novom klubu i one koju je ostvarivao u starom klubu. Naime, dobivena razlika predstavlja porast vrijednosti igrača, a istu stari klub nije u mogućnosti realizirati zbog raskida ugovora od strane igrača. Tom pristupu može se prigovoriti činjenica da se u izračunu dodatne vrijednosti igrača valja uzeti u obzir spremnost novog kluba da starom isplati transfernu naknadu za igrača, čime novi klub posebno deklarira porast vrijednosti igrača. Da rezimiramo: „pozitivan interes“ bi valjalo odrediti iz razlike u plaći prema novom i prema starom ugovoru, čemu valja pridodati iznos transferne naknade koju novi klub isplaćuje starom.

Međutim, podpitanje koje se tu nameće glasi: može li se u određivanju dodatne vrijednosti nogometaša uzeti u obzir moguća transferna naknada? Naime, ostvarenje transfera nije samo u domeni kluba, već i igrača. Tako on može spriječiti realizaciju transfera, ne samo prijevremenim raskidom ugovora, već i u dobroj vjeri odbijanjem bilo kojeg transfera poštujući načelo *pacta sunt servanda*. Stoga se za moguću izgublenu transfernu naknadu ne može reći da čini dio pozitivnog interesa kluba. Štoviše, prema švicarskom pravu gubitak mogućnosti nije predviđen kao činjenica na kojoj može biti utemeljen zahtjev za naknadom štete, odnosno sama šansa ne može biti dio vrijednosti koja se može koristiti kao osnova za izračunavanje štete.¹¹¹ To bi bilo moguće samo u situaciji da je klub već iskonkretizirao transfer odnosnog igrača, koji je zatim onemogućen zbog jednostranog raskida od strane igrača.¹¹² U prilog takvom rješenju ide sljedeća argumentacija: stranke su se obvezale na ispunjenje svojih obveza do isteka ugovora. Poznato je da je nakon slučaja Bosman svaki igrač slobodan poslije isteka ugovora otići iz kluba bez odštetne naknade. Međutim, ako bi se ugovor iskonzumirao do kraja, klub nikad ne bi ostvario pravo na istu. Stoga se „izgubljeni“ transfer ne bi mogao smatrati pozitivnim interesom kluba.

To što se može prigovoriti Sudu u slučaju Webser jest što se, dogmatički uzeto, šteta ne može sastojati samo u svoti uštedenoj zahvaljujući štetnom događaju. Naime, temeljem „posebnosti sporta“ vrijednosti usluga igrača teško je iskazati monetarnim indikatorom, budući da se usluge igrača za klub teško mogu zamijeniti uslugama ekvivalentnog igrača. Stoga je najuputnije vrijednost usluga igrača mjeriti iznosom koji je klub voljan za njih platiti. Tako pristupu Suda u slučaju Webster treba pridodati dodatnu vrijednost igrača koja je posljedica povećanja učinkovitosti igrača.

U slučaju Matuzalem za određivanje visine kompenzacije Sud je u obzir uzeo sljedeće parametre: usluge koje je igrač trebao izvršavati u preostale dvije godine

---

¹¹¹ **PRIBINOW, V.**, „Neuerte Urteile zum Haftpflicht-und Privatversicherungsrecht“, u: *Personene-Schaden-Forum*, Zurich, 2008:307.

¹¹² **HAAS, U.**, „Die Rechtsprechung des CAS zur Vertragsstabilität im Verhältnis zwischen Fussballspielern und Klubs“, u: *Causa Sport*, 3/2008., Zurich, 2008:249.

ugovora (pri čemu se reflektira na igračeva buduća primanja) i transfernu naknadu koja bi se trebala platiti prema novom ugovoru. Takvim postupanjem je Arbitražni sud za sport povrijedio temeljna načela odštetnog prava prema kojima se ne mogu dosuditi veći iznosi naknade štete od onih koji su stvarno nastali. Naime, uzeo je u obzir ugovore koji se nikad nisu sklopili, plaću koju igrač nikad nije primio, kao i fiktivni porast vrijednosti igrača. Time je Sud divergirao od svojih principa prema kojima se naknada štete određuje prema raskinutom ugovoru, a ne iz vrijednosti koju igraču pripisuju treće osobe. Takvim postupanjem ne samo da bi klubovi bili obeštećeni, već bi to dovelo i do njihovog neopravdanog bogaćenja.¹¹³ U tom slučaju, s obzirom na švicarsko pravo, klub je dvostruko obeštećen. Međutim, prema članku 17. FIFA-inih pravila, dužuje se samo kompenzacija za raskid, a ne naknada štete.

6.2.2. Posebnost sporta¹¹⁴

U slučaju Matuzalem, sukladno kriteriju posebnosti sporta, Sud je odredio naknadu koja je odgovarala vrijednosti 6 mjesečnih plaća igrača, jer je smatrao da je takva odluka u skladu sa švicarskim pravom. Naime, prema spomenutom pravu, poslodavac koji bez opravdanog razloga raskine ugovor s radnikom, može se sudskim putem obvezati radniku na isplatu koja odgovara iznosu od najviše šest mjesečnih plaća igrača.¹¹⁵ Međutim, takva se odredba ne može jednostavno primijeniti *vice versa*, kao što je to u nekoliko situacija učinio Arbitražni sud za sport.¹¹⁶ Budući da i švicarska radnopravna teorija i pozitivno pravo priznaju nejednakost poslodavca i radnika na tržištu rada, primjena te odredbe ne dolazi u obzir u slučaju raskida ugovora od strane radnika,¹¹⁷ u ovom slučaju nogometaša. Tome u prilog ide odredba švicarskog obligacijskog zakona koji stipulira *lump-sum*-naknadu od jedne četvrtine mjesečne radnikove plaće, koju isti treba isplatiti poslodavcu zbog izvanrednog otkaza ugovora o radu bez opravdanog razloga, uz napomenu da se spomenuta naknada ne može dodatno isplatiti na iznos naknade štete, osim ako se dokaže da je poslodavac pretrpio veću štetu.¹¹⁸ Navedeno potvrđuje FIFA-in komentar Pravila o statusu i transferima igrača gdje se ispravno i sustavno razlikuje situacija raskida ugovora bez opravdanog razloga od strane kluba te situacija raskida ugovora od strane igrača, jer se za navedene situacije poziva na različite odredbe švicarskog obligacijskog zakona. U slučaju Matuzalem,

---

¹¹³ **RADOSTOVA, K., WIESCHEMAMM.** „Entwicklung von Transferregeln der FIFA und der Rechtssprechung zum Schadenerzatz wegen Vertragsbruches im Fußball“, u: *Berufssportrecht*, Vienna, 2010:26.

¹¹⁴ O posebnosti sporta detaljnije: **BLANPAIN, R.**, *The future of sports in Europe*, str. 1-8; **HENDRICKX, F.**, *Future directions of EU Sports law* (str. 9-20); **COLLUCCI, M.**, *Sport in EU Treaty: In the name of specificity and autonomy*, str. 21-36; **SIKEMANN, R.**, *Is sport special in EU law and policy?* (str. 37-50); **SYLBERSTEIN, J.**, *The specificity of sport: A concept under the threat* (str. 95-106), *The specificity of sport in the CAS Jurisprudence*.

¹¹⁵ Švicarski građanski zakonik, čl. 337c, para. 3 i 337d, para. 1.

¹¹⁶ CAS.

¹¹⁷ Odluka Švicarskog federalnog vrhovnog suda, 4A_53/2011.

¹¹⁸ Švicarski građanski zakonik, čl. 337d.

sud je postupio ignorirajući kogentnu normu sukladno kojoj radnik ne može biti kažnjen ugovornom kaznom zbog same činjenice raskida ugovora. Naime, budući da je radni odnos strogo osobni odnos, potrebno je radniku omogućiti promjenu posla bez pogubnih posljedica. Arbitražni sud za sport je istovjetno postupio i u slučaju *De Sanctis*.

6.2.3. Povreda načela pariteta raskidnih razdoblja

Jedno od najvažnijih načela švicarskog radnog prava jest načelo pariteta raskidnih razdoblja,¹¹⁹ prema kojem se raskid ugovora može dogoditi samo u zakonskim ili ugovorenim otkaznim rokovima, koji moraju biti jednaki i za poslodavca i za radnika.¹²⁰ Posebice se nakon isteka otkaznog roka uvjeti otkazivanja i njegove posljedice ne smiju pooštravati, odnosno pogoršavati. S gledišta materijalnog prava otkaz ugovora o radu ne smije biti otegotan samo za jednu stranu, posebice ne za onu koja mora platiti ugovornu kaznu za raskid ugovora.¹²¹ To posebice dolazi do izražaja kada strana, koja raskida ugovor, mora platiti ugovornu kaznu.¹²² Kompenzacija dosuđena u slučaju Matuzalem vrlo je slična spomenutoj ugovornoj kazni određenoj, kao što sam već prije spomenula, na hipotetičkoj plaći, transfernoj naknadi i kazni utemeljenoj na kriteriju posebnosti sporta. Takvim postupanjem ugovorna ravnoteža se mijenja na štetu igrača. Naime, klub u obratnoj situaciji, odnosno ukoliko bi otpustio igrača prije isteka ugovora – ne bi morao platiti igraču ništa više od onog što prelazi iznos koji mu duguje do isteka ugovora. Postupanje Arbitražnog suda dovelo je do nejednakosti pozicija kluba i igrača, čime je prekršeno temeljno načelo švicarskog radnog prava.

7. UGOVORNA STABILNOST – *QUO VADIS?*

Način na koji je Arbitražni sud za sport u slučaju Matuzalem odredio pozitivan interes, posebnost sporta, te pri tom povrijedio načelo pariteta pri raskidu ugovora, doveo je do toga da je igrač klubu morao nadoknaditi štetu veću od one koja je stvarno nastala. Čini se da Sud u izračunu štete s namjerom koristi metode koje su nepredvidive za igrače. Međutim, takav pristup više neće moći biti održiv, što je i potvrdio Europski sud pravde u slučaju *Barnard*¹²³ 2010. godine.¹²⁴ U presudi stoji da se naknada štete može utvrđivati samo na unaprijed

¹¹⁹ Švicarski građanski zakonik o obligacijama, čl. 335a.

¹²⁰ Čl. 335a, st. 1.

¹²¹ Čl. 336a.

¹²² **PORTMAN, W.**, *Basler Kommentar zum Obligationenrecht*, Basel, no. 4 (čl. 335a Građanskog zakonika), 2007.

¹²³ O utjecaju prava EU, konkretno slučaja *Barnard* Europskog suda pravde, na radne odnose sportaša i klubova vidi: **SMOKVINA, V., RUBEŠA, T.**, „Gospodarska sloboda kretanja profesionalnih sportaša kao radnika u Europskoj uniji s naglaskom na pravne izvore i odluku *Barnard*“, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, vol. 64, br. 3, str. 393-424.

¹²⁴ *Olympic Lyonnais SASP v. Olivier Bernard and Newcastle FC*, C325/08, ECR (2008.) I-4139; *Case C-325/08, Olympique Lyonnais SASP v. Olivier Bernard and Newcastle United UFC*, Judgment of the Court of Justice (Grand Chamber) of 16 March 2010., *Common market law review*, Kluwer Law International, vol. 47, no. 4, August 2010: 1187-1197.

postavljenim kriterijima. Time će mogućnosti u određivanju kompenzacije štete biti ograničene.¹²⁵ Nadalje, sud smatra da je neprihvatljivo dosuditi veći iznos naknade štete od iznosa stvarne štete. Iz izloženog je razvidno da je postupanje Arbitražnog suda protivno spomenutom načelu. Osim toga, naknada ne smije sadržavati prijeteće ili kažnjavajuće elemente.¹²⁶ Stoga će biti potrebno učiniti mogućim, barem apstraktno, predvidjeti koju odštetu će morati platiti štetnik. Međutim, Arbitražni sud za sport je do sada nastojao držati te kriterije što je moguće više neodređenima, kako bi kompenzacija, koju dosudi, dobila prijeteće djelovanje. Takvo je postupanje protivno europskom i švicarskom pravu.

Pogrešno postupanje suda u slučaju Matuzalem prouzročilo je do sada niz negativnih posljedica. Naime, niti igrač niti klub Zaragoza, u koji je Matuzalem prešao nakon što je jednostrano raskinuo sa Shakhtarom, nisu u mogućnosti platiti u cijelosti iznos naknade od 12 milijuna eura, zbog čega im je FIFA-in Disciplinski odbor izrekao sljedeće sankcije: Matuzalem ima zabranu sudjelovati u bilo kojoj aktivnosti vezanoj za nogomet,¹²⁷ dok se prvoj ekipi Zaragoze oduzima 6 bodova u natjecateljskoj sezoni,¹²⁸ do isplate dugovanog iznosa. Nakon toga su spomenuti igrač i klub apelirali Arbitražnom sudu za sport koji je potvrdio odluku FIFA-inog Disciplinskog odbora, nakon čega se Matuzalem žali Švicarskom federalnom tribunalu¹²⁹ na odluku Arbitražnog suda. Isti poništava odluku Arbitražnog suda navodeći da odluka krši temeljna načela javnog prava zajamčena švicarskim ustavom.¹³⁰ Načela se odnose na osobnu slobodu¹³¹ koja štiti elementarne manifestacije u izražavanju osobnosti,¹³² kao na primjer u ekonomskoj slobodi uključujući slobodan izbor zanimanja, te pristup i slobodno obavljanje profesionalne aktivnosti.¹³³ Također i Švicarski građanski zakonik stipulira da osoba ne mora ući u ugovorni odnos u koji bi za nju bio prekomjerno obvezujući ili na bilo koji način ograničavao njezinu slobodu.¹³⁴ Stoga je ugovorna restrikcija ekonomske slobode ekscesivna, ukoliko podliježe arbitrarnoj odluci druge osobe (fizičke ili pravne), jer se time ugrožava njena ekonomska egzistencija.¹³⁵ U svojoj presudi Švicarski federalni sud smatra da su presuda

---

¹²⁵ **SCHWENZER, I.**, *Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil*, 4. ed., no.19.05., Bern, 2006:76.

¹²⁶ Švicarski građanski zakonik, čl. 27.

¹²⁷ Sukladno čl. 11, st. F) FIFA-inog disciplinskog kodeksa.

¹²⁸ Čl. 12, st. h).

¹²⁹ O jurisprudenciji Švicarskog federalnog suda protiv odluka CAS-a: **COCCIA, M.**, „The jurisprudence of the Swiss Federal Tribunale on challenges against CAS awards“, *CAS Bulletin*, 2/2013.: 2-17; **PONCET, C.**, „When is a „Swiss“ „award“ appealable?“, *CAS Bulletin*, (2/2012, str. 2-14.

¹³⁰ Presuda Švicarskog federalnog suda 4A_558/2011. od 27. 03. 2012.

¹³¹ Švicarski federalni ustav, čl. 10, st. 2.

¹³² Presuda Švicarskog federalnog suda 134 I 209 at 2.3.i.p. 211; 133 I 110 at 5.2 119.

¹³³ Švicarski federalni ustav, čl. 27, st. 2.

¹³⁴ Švicarski građanski zakonik, čl. 27.

¹³⁵ Presuda Švicarskog federalnog suda, 123 III 337 at 5 p.345 f.

CAS-a i cjeloživotna zabrana bavljenja sportskom profesijom u suprotnosti s javnom politikom iz nekoliko razloga:

a/ sankcija (kompenzacija) koja je određena Matuzalemu ima svoje ishodište u iznosu što ga je arbitrarno odredio Shakhtar;

b/ cjeloživotna zabrana obavljanja profesije je povreda čl. 27 (2) Švicarskog građanskog zakonika;

c/ sankcija ugrožava Matuzalemovu ekonomsku slobodu;

d/ ne postoji prevladavajući interes ni FIFA-e, niti njenih članica, u izricanju takvog vida sankcije;

e/ sankcija FIFA-inog Disciplinskog odbora nije potrebna, budući da Njujorška konvencija omogućava pravno osnaženje arbitražnih odluka.

U presudi, osim poništenja odluke Arbitražnog suda, Švicarski federalni sud ne nameće Matuzalemu nikakvu obvezu. Stoga, kakve su moguće implikacije te odluke, kako na slučaj Matuzalem, tako i na druge slučajeve? Znači li to da Matuzalem neće uopće platiti naknadu, odnosno da mu neće biti nametnute druge sankcije? Mora li sada Shakhtar inicirati novi proces pred FIFA-inom Komisijom za rješavanje sporova ili može pokušati osnažiti prvu odluku Arbitražnog suda pozivajući se na Njujoršku konvenciju o priznavanju i osnaženju arbitražnih odluka?¹³⁶

U pogledu drugih slučajeva, slučaj Matuzalem će poslužiti kao presedan za situacije ukoliko igrač ne isplati dosuđenu naknadu budući da FIFA-ina Dicipniska komisija ne bi više trebala izricati sankcije kao u slučaju Matuzalem. I na kraju, valja naglasiti kako doživotna zabrana bavljenja aktivnostima iz domene nogometa ima svrhu zaštititi integritet sporta, što bi imalo smisla u slučajevima dopinga ili kladenja, namještanja rezultata i slično, ali ne i u slučajevima ugrožavanja ugovorne stabilnosti.

8. KRITIKA *DE LEGE LATA* I PRIJEDLOZI *DE LEGE FERENDA*

Pristup „pozitivnog interesa“ zahtijeva od sudskih autoriteta dosuđivanje kompenzacije koja bi oštećenu stranu stavila u poziciju u kakvoj bi bila da se ugovor ispoštovao. Međutim, u nizu slučajeva izgleda da je CAS previdio da je u slučaju potpune konzumacije ugovora igrač nastavio izvršavati svoje obveze prema klubu, a potomji bi igraču trebao isplatiti preostalu vrijednost ugovora. Nadalje, nakon presude u slučaju Bosman, igrači su po isteku ugovora s klubom slobodni od daljnjih obveza prema klubu i mogu potpisati ugovor s novim klubom bez ikakvog prethodnog dopuštenja kluba. Novi klub nije u obvezi bivšem klubu isplatiti nikakvu transfernu naknadu. Stoga bi zadiranje u igračev novi ugovor bilo

---

¹³⁶ Konvencija o priznanju i izvršenju inozemnih arbitražnih odluka – (Odluka o objavljivanju mnogostranih međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka na temelju notifikacija o sukcesiji), NN-MU 004/1994.

neopravdano. Upravo zbog toga držim da bi pri određivanju iznosa kompenzacije zbog neopravdanog raskida ugovora bilo pravilno primijeniti pravilo „preostale vrijednosti“.

Time se doznaje koju vrijednost je bivši klub pripisivao igraču. Ugovor s novim klubom označava vrijednost usluga koju za novi klub ima igrač i nema nikakve veze s vrijednošću koju mu pripisuje bivši klub. Primjenom tog pristupa dosuđena kompenzacija trebala bi biti dostatna za pokrivanje troškova transferne naknade pri angažiranju zamjene za igrača koji je otkazao ugovor. Ako dosuđeni iznos za to nije dostatan, sama ta činjenica govori o tome da bivši klub nije igraču isplaćivao pravičnu i razumnu plaću koja bi odražavala njegovu stvarnu vrijednost. U tom slučaju potpuno je izvjesno da će doći do raskida ugovora, jer ugovorna vezanost pod takvim uvjetima sprečava igrača da svoje resurse, s ekonomskog aspekta, iskoristi na najbolji mogući način.¹³⁷ Osim toga, uštedeni iznos plaće klub može utrošiti na plaću komparativne zamjene.

Budući da vrijednost igrača tijekom trajanja ugovora može rasti ili se smanjivati, inicijalna plaća igrača koja je ugovorena pri potpisivanju ugovora ne mora odgovarati njegovoj tržišnoj vrijednosti u trenutku okončanja ugovora. Stoga je nužno da klubovi pristupe čestim obnovama ugovora prije njegovog isteka, što većina klubova zaista i radi. Na taj način pojačava se ugovorna stabilnost, jer se u slučaju raskida ugovora u zaštićenom razdoblju igraču i novom klubu nameću sportske sankcije, a također se i iznos kompenzacije za raskid ugovora, u pravilu, povećava. Naime, svakom obnovom ugovora između ugovora i kluba, zaštićeno razdoblje teče iznova.^{138 139} Naravno da će igrači pristati na obnovu ugovora samo ako su im ponuđeni bolji uvjeti, posebice s financijskog aspekta. Stoga, nije razumno očekivati da će klub obnavljati ugovore sa svim igračima, već samo s onima koji za klub predstavljaju najveću sportsku i ekonomsku vrijednost.

Glede *buy-out*-klauzule,¹⁴⁰ kako bi se izbjegao rizik smanjenja iznosa kompenzacije od strane DRC-a/CAS-a, savjetuje se pri potpisivanju u ugovor unijeti varijabilnu odštetnu klauzulu. Funkcija iste je odrediti tržišnu vrijednost igrača koja se uzima pri određivanju kompenzacije za raskid ugovora o radu bez opravdanog razloga. Navedena klauzula bi se trebala odrediti u fiksnom iznosu na početku ugovora, koji bi se morao prilagođavati kroz njegovu konzumaciju temeljem različitih kriterija u kojima valja uzeti u obzir objektivnu izvedbu igrača i kluba. Navedena klauzula bi morala biti određena na način kojim se mogu izbjeći moguće pogrešne interpretacije parametara procjene tržišne vrijednosti igrača. Stoga svi pojmovi moraju biti jasno definirani. Primjerice, sudska praksa DRC-a i CAS-a do sada je pokazala kako se pri izračunu visine kompenzacije

---

¹³⁷ SHAVELL, S., *Damage measures for breach of contract*, Bell JE, 1980:466.

¹³⁸ FIFA-in Pravilnik, čl. 17, st. 3.

¹³⁹ CAS 2005./A/902&903 (slučaj Mexés).

¹⁴⁰ Pravna osnova za njezino unošenje u ugovor jest čl. 17. FIFA-inog Pravilnika koji određuje primjenu mjerila za određivanje kompenzacije u slučaju jednostranog raskida bez opravdanog razloga, „osim ukoliko nešto drugo nije predviđeno“.

zbog raskida ugovora ne uzima uvijek u obzir činjenica kako je ugovor raskinut, unutar ili izvan zaštićenog razdoblja. Kako bi se izbjegla ta neizvjesnost, najbolje je uspostaviti varijabilnu odštetnu klauzulu kojom se razlikuje raskid ugovora izvan i unutar zaštićenog razdoblja. Uz to je poželjno vrlo eksplicitno iskazati kako se došlo do izračuna navedene kompenzacije. Pod uvjetom da klub može dokazati da su kriteriji procjene pri određivanju visine kompenzacije objektivni, razumni i slobodno ugovoreni između stranaka, vrlo je vjerovatno da će CAS i DRC u svojim presudama prihvatiti valjanost ovih klauzula. Ključ je u tome da one moraju predstavljati približnu vrijednost preostale vrijednosti ugovora igrača u bilo koje vrijeme.

Pri određivanju tržišne vrijednosti igrača, valja razlikovati dvije situacije: vrijednost domaćih igrača, te onih koji su se klubu pridružili kao slobodni igrači i igrači koji su transferirani iz drugih klubova.

U prvom slučaju ne postoji inicijalna tržišna vrijednost igrača koja bi se mogla uzeti u obzir, stoga bi se trebao uzeti u obzir iznos koji će klub utrošiti na igrača za vrijeme trajanja ugovora, uključujući plaću, naknadu za potpis i možebitne bonuse.

U drugom slučaju inicijalni iznos tržišne vrijednosti igrača je lakše odrediti, budući da je klub za igrača platio transfernu naknadu na početku ugovornog odnosa. Osnovni iznos može se uvećati, odnosno umanjiti ovisno o izvedbi igrača i kluba. Stranke mogu sporazumno odrediti koje će kriterije pri tom uzeti u obzir. Primjerice, pri određivanju visine kompenzacije mogu se uzeti u obzir dob i iskustvo igrača, broj nastupa na utakmicama, postignuti zgodici, međunarodna prepoznatljivost, postignuća kluba, zaštićeno razdoblje, *image rights* igrača i ostali kriteriji izvan terena.¹⁴¹

Ukoliko stranke u svoj ugovor ne ugrade *buy-out*-klauzulu, valjalo bi ipak primijeniti načelo preostale vrijednosti, što bi spriječilo nepravednosti do kojih može doći primjenom načela pozitivnog interesa, kako su do sada pokazale presude CAS-a. Sud, s druge strane, ukoliko smatra da je dosuđeni iznos kompenzacije nepravičan, može, pozivajući se na „posebnost sporta“, taj iznos revidirati. Ni ovdje se Sud ne može ponašati arbitrarno, jer najveći iznos koji se može dosuditi na temelju specifičnosti sporta iznosi 6 mjesečnih plaća igrača, ako ugovor raskida klub, a jednu četvrtinu navedene plaće ako raskid inicira igrač. Tu se nikako ne smije smetnuti s uma činjenica da samo manji broj profesionalnih nogometaša ima izuzetna primanja, te kratkoću trajanja njihova radnog vijeka. Štoviše, velik broj njih i ne uspije ostvariti zavidnu profesionalnu karijeru ni visoku zaradu.¹⁴²

Stoga bi čl. 17. FIFA-inog Pravilnika valjalo izmijeniti na sljedeći način:

„Kompenzacija za raskid ugovora bez opravdanog razloga izračunat će

---

¹⁴¹ Valja napomenuti, trenutno stanje na tržištu transfera igra vitalnu ulogu u određivanju vrijednosti igrača. Budući da nogomet nije samo pod utjecajem financijskog stanja općenito, nego često i pod utjecajem prestiža, moći ili politike, moguće su devijacije od stvarne transferne vrijednosti.

¹⁴² **BILIĆ, A., SMOKVINA, V.**, „Ugovori između profesionalnih nogometaša i klubova – ugovori radnog ili građanskog prava?“ *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu*, sv. 49, br. 4, 2012:831-862.

se temeljem „preostale vrijednosti“ ugovora koju Klub duguje igraču do kraja trajanja ugovora (uključujući zajamčenu plaću i ostala davanja, ali isključujući bonuse za izvedbu, plasmane i lojalnost). Ukoliko sudski autoriteti smatraju da je dosuđena kompenzacija nedostatna, imaju diskrecijsko pravo dosuditi dodatnu kompenzaciju¹⁴³ s naslova posebnosti sporta, najviše do iznosa od 6 prosječnih mjesečnih plaća igrača, koliko je imao prema postojećem ili novom ugovoru, uzevši pri tom u obzir „posebnost sporta“ i mjerodavno pravo. Glede „posebnosti sporta“ Sud će uzeti u obzir preostalo vrijeme trajanja ugovora do maksimalno pet godina, troškove i druga davanja, koja je za igrača imao bivši klub (amortizirano kroz vrijeme „zaštićenog razdoblja“), je li se prekid dogodio izvan ili unutar zaštićenog razdoblja, status i ponašanje stranaka, posebnu ulogu koju igrač ima za klub, sponzore, navijače i suigrače, njegovu igračku poziciju, vrijeme koje je igrač proveo u klubu, gubitak potencijalnog transfera, te stvarnu štetu, pretrpljenu zbog otkazanog ugovora. Pri izračunu kompenzacije neće se uzeti u obzir iznosi koji su uloženi u treniranje i razvoj igrača.“

9. ZAKLJUČAK

Razmatranjem odabranih slučajeva razvidno je različito postupanje CAS-a u primjeni čl. 17. FIFA-inog Pravilnika. Neka su rješenja dovela do isplata kompenzacija u kojima stranke nisu bile dostatno oštećene, a u drugim je taj iznos utjecao na prekomjerno oštećenje, odnosno bogaćenje oštećene stranke. U svakom slučaju potpuno je jasno da različita rješenja pri interpretaciji istih pravila u istim ili sličnim situacijama pridonose pravnoj nesigurnosti. Stoga je jasno da čl. 17. FIFA-inog Pravilnika nije dostatno precizan i jasan, te na taj način Sudu ostavlja široko diskrecijsko pravo u određivanju visine kompenzacije zbog otkaza ugovora o radu bez opravdanog razloga. Vjerojatno u pozadini takvog rješenja stoji intencija FIFA-e da tu pravnu nesigurnost, u vidu isplate različitih iznosa kompenzacije, stavi u funkciju održanja ugovorne stabilnosti, koju je dugi niz godina pretpostavljala slobodi kretanja profesionalnih igrača. Držimo da je ista dovoljno zaštićena uvođenjem zaštićenih razdoblja te sportskih sankcija. Svrha članka 17. FIFA-inog Pravilnika jest pokušaj uspostave ravnoteže između ugovorne stabilnosti i slobode kretanja radnika. Međutim, u prethodnim slučajevima smo vidjeli da su nekonzistentna sudska rješenja dovela do potpunog nepoštovanja jedne od temeljnih sloboda zajamčene osnivačkim ugovorima Europske zajednice – slobode kretanja radnika, što je u suprotnosti i s Europskim pravom i s FIFA-inim Pravilnikom. Regulativom.

Time je svrha očuvanja ugovorne stabilnosti koju Arbitražni sud za sport želi postići izricanjem visokih iznosa kompenzacije za raskid ugovora bez opravdanog razloga, dovedena u pitanje. Naime, sankcije koje se ne mogu pravno osnažiti ne

---

¹⁴³ Međutim, i u tom slučaju primijenit će se opća načela građanskog prava. Vidi: **STAEHELIN, VISCHER**, „Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch“, *Teilband V 2c, Der Arbeitsvertrag*, Zurich, 1996., n. 11 ad Art. 337d, p. 680; **WYLER, R.**, *Droit du travail*, Berne, 2002., p. 390; **TERCIER, P.**, *Les contrats spéciaux*, Zurich et al., 2003., n. 3435, p. 501-502.

postizu svoju svrhu. Stoga je potrebno revidirati spomenuti čl. 17. te solidarnu i pojedinačnu odgovornost igrača i novog kluba, na način da se točno odrediti tko je odgovoran za koji dio izdvajanja na ime kompenzacije.¹⁴⁴

Na koncu, potrebno je preispitati postojeći FIFA-in disciplinski sustav te ga osmisliti na način koji će bolje odgovarati potrebama svakog konkretnog slučaja, čime se neće ograničavati temeljna ljudska prava.

UNILATERAL TERMINATION OF CONTRACT OF EMPLOYMENT WITHOUT JUST CAUSE IN PROFESSIONAL FOOTBALL

In this paper the author considers the problems encountered by professional players and clubs in the context of unilateral termination of contract without just cause due to the sanctions imposed in that situation. The situation is further complicated by art. 17 FIFA Regulations for the Status and Transfer of Players which does not give a closed list of criteria on which the imposed sanctions are based. Following the analysis and critique of Court of Arbitration for Sport's cases Webster, De Sanctis and Matuzalem, and their comments in terms of Swiss law, which Court of Arbitration for Sport in these cases held as applicable law, the author concludes that the current situation leads to legal uncertainty. In conclusion the author offers numerous solutions *de lege ferenda*.

Key words: *unilateral termination of contract without just cause, compensation, sporting sanctions, Webster, Matuzalem, De Sanctis*

---

¹⁴⁴ Primjerice, igrač bi bio odgovoran za dio s naslova specifičnosti sporta, troškove njegove zamjene, neamortizirane troškove bivšeg kluba, dok bi klub snosio odgovornost za izgublenu mogućnost transfera.